

Előfizetési díj:

Negyedévre... 2 kor.
Félévre... 4 kor.
Égész évre... 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.Majelen julius és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónak-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Pányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaiújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmezei Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Mérséklet az ifjusági sportolásban.

Hála az égnek, hogy már egyik-másik iskolában s főleg a fővárosi tanulósg közt a testgyakorlatok üzése olyan rohamosan terjed, hogy panaszok is hallatszanak e lelkesedés káráról. Épen e károk elhárítása az ok, melyért e sorok iratnak. De ez alkalommal foglalkoznunk kell magával a nevelési tornával is, mely ellen ismételve panaszok hallhatók ugyancsak a túlzott erőfejtés miatt.

Régebben a legnagyobb örömmel adtunk hirt a fiatalság sportversenyeiről, de ma már mi is sokaljuk a tanulók nyilvános egyetemeskedését. Korainak és károsnak tartjuk a középiskolai ifjuságra nézve nemcsak a felnőttekkel együtt való sportolást, hanem az iskolai életől távol levő versenyzést is. Ma már oly koraérett sportifjak kerülnek ki a középiskolából, kiknek melle tele van győzelmi érmekkel, de a tüdő- és szívtágulás tüneteivel is. Ugyanezt mondhatjuk a szertornázás tulhajásáról is. A tornafelügyelő tanulságos értekezletén egyik jeles iskolaorvosunk jelentette, hogy egy fővárosi középiskola alaposan megvizsgált előtornászainak csaknem felénél a tüdő vagy a szív beteges tüneteit tapasztalta, mit csakis az erős tornázásnak tulajdoníthat.

Az ifjak maguk semmit sem vesznek észre heves sportolásuk közben és végül gyógyíthatatlan bajt szereznek, mikor testük egészségét akarják biztosítani.

A testgyakorlati oktatás fölve: az általános ép testi erő és ügyesség képzése a rendszeres tornázásban is nehezen érvényesülhet, mert az 50 - 60 tanuló egyéniségének megfelelő szer és gyakorlat nehezen állapítható meg. Hogy nagyobb bajok ne történjenek, a tapasztalt tornatanár a közepes átlagot veszi zsinórmértékül. Mig a csak a jóeredményeket hajszoló tornatanár, csak a legjobb tornázókat figyeli meg, kikben neki öröme telik.

A sportok, versenyek, versenyjátékoknál pedig csakis az ügyesebbek érvényesülnek; ők szereznek maguknak, iskolájuknak, városuknak, tornatanárjuknak hirt, nevet. Ebből következik aztán még az ifjusági tornaversenyeknek káros hatása is, mit pedig okvetlen el kell kerülnünk, hogy legszebb nemzeti ünnepünk fejlődését ne gátolja.

Külön kell tehát mindenen előtt választani a tisztán nevelési tornát a különösen erős fejlett ifjak sportolásától. Mind a kettőre szükség van, de e két dolog nem egyesülhet az iskolai tornaórákon. A szétválasztás csak ugy lehetséges, ha az iskolai tornázáson tul fejlett

és ügyes felsőbb osztályu tanulók alkossanak ifjusági testi önképző kört, hol kár nélkül sportolhatnak a tanári és orvosi felügyelet alatt.

De az ifjusági országos tornaversenyeket is úgy kellene rendezni, hogy e kétféle testgyakorlat a maga érdeme szerint érvényesüljön és a jutalmak, elismerések kiosztásánál is méltányos jutalmat kapjon mindenik. Mondani sem kell, hogy a hivatalos elismerés és jutalom oroszánrészre az általános testnevelési tornázást illesse meg. Az egyes kiváló tornászok, ám szerezzenek maguknak s közvetve iskolájuknak dicsőséget, de ez ne homályosítsa el a valódi érdemet. Ebből a szempontból az elmaradt tornaverseny programja átdolgozandó volna, ha újra rendeztetik országos tornaverseny.

Az iskolának legnagyobb érdeme mindig az lesz, ha gyenge testű, ügyetlen gyermekekből erős edzett ifjakat képez. De viszont arra is kell vigyázni, hogy az erős ifjak a korai túlzott sportolással ne menjenek tönkre. És ide kell az iskolai orvosnak tudása és támogatása, mert a tornatanár itt nem elég arra, hogy a lassan fellépő bajokat észrevegye. Annyit azonban a tornatanár is meg kell, hogy tegyen, hogy az erősen sportoló és tornázó ifjakat józan mérséklésre szoktatja.

A testgyakorlatok tulhajtásából származott bajok még nem nagy számuk, de már itt az ideje, hogy meggátlásukról gondoskodjunk. Erre pedig a legáldásosabb volna, ha az iskolaorvosi intézményt általánosítanák és az orvosok hatáskörét kibővitenék.

Dr. y.

Tornafelügyelői értekezéslet.

F. hó 7-én d. e. 10 órától d. u. 2 óra 30 perczig tartott a tornafelügyelők értekezlete dr. báró Barkóczy Sándor min. tanácsos elnöklete alatt. A jegyzőkönyvet dr. Weidinger Gyula fogalmazó vezette. Az értekezleten részt vett dr. Matskássy József főigazgató, dr. Gotthard Zsigmond o. tanácsos és Steitman Aladár beosztott tanár is. A tornafelügyelők Kún Gyula főv. tanácsos kivételével mind jelen voltak.

Elnök dr. Barkóczy Sándor megnyitván a jelenlevők üdvözlésével az ülést, kéri, hogy az írásban

ugyis beadott jelentésekből főleg az általános érdekeket emeljék ki a felügyelők, s nem annyira a tornaterem és felszerelésére vonatkozzanak a megjegyzések, ezt a ministerium úgy is ismeri, hanem a tornászati élet, az ifjuság egészsége, ereje, fellépése világtassék meg. Jelenti egyuttal, hogy ez alkalommal meghívta a gyűlésre dr. Juba Adolf, dr. Schuschny Henrik és dr. Tuszkai Ödön iskolaorvosokat is.

Maurer János a pécsi állami reál és a eziszterczita főgimnáziumnál volt, a tanítást jó kezekben találta, az eredmény is kielégítő. A reáliskolának szép játéktere is van.

Szafka Manó a győri, soproni, kőszegi, magyaróvári és pápai iskolákat látogatta meg. Általános tapasztalata, hogy katolikus iskoláknál a fegyelmezés jobb, a fiuk rendszeretöbbség, jóindulatuk és így az eredmény is jobb. Az összes iskoláknál a tanítás kielégítő, a felszerelés több helyen hiányos. A kőszegi iskolánál 8000 □ öles játéktér van, de az eredmény is szép. A soproni kath. gimnáziumnál játéktér nincs, udvar sincs, a tornaterem sem megfelelő s ezt az eredmény sinyli meg. Itt a fiuk inkább kirándulnak, usznak és koresolyáznak. Győrött a kath. szemináriumban a VII.—VIII. osztálybeliek szép eredménnyel külön tornáznak. A felmentés mindenik iskolánál a szabályos 2—3 %, csak a rossz tornatermü soproni iskolánál 7 %. Általános tapasztalata, hogy a felsőbb osztályok erőfejlődése mindenütt meglepőbb.

Dr. Gerenday György a fővárosi iskolákat látogatta, mindenütt rendet és szép eredményt talált. Az általa hirdetett iskolai uszodák eszméje az iskolák körében nagy örömet keltett s megvalósíthatónak vélvne 2 zárt uszodát, ha a tanulók erre a célra a beiratáskor 1—1 koronát fizetnének.

Bély Mihály a verseczi, körmöczbányai, bártfai debreczeni iskolákat látogatta meg. A tornázáshoz szükséges előfeltételek általában megvannak s a tornatanárok is jól működnek. A tornatermek mellékhelyiségei sok helyen hiányoznak. Felmentés kevés. A tanulók jól fejlettek és fegyelmezettek. Iskolai játéktereket is rendben találta.

Halász Zsigmond az aradi, gyulafehérvári és temesvári iskolákat látogatta. A min. tantervet mindenütt betartják, csak a vezénylésben, meg a katonai gyakorlatoknál is rendszertelenséget tapasztalt. A tanulók fellépése is kifogásolható, semmi katonai fegyelmezetség sem tapasztalható. A gyengébb szervezetű tanulók tornázására sehol sem fordítanak gondot. A czéllövést még nem gyakorolják.

Porzolt Jenő a váczai piarista iskolában példás rendet, szép eredményt talált. A tornaterem kissé alkalmatlan. A játéktér távol van, de benn a városban volna erre való tér, melyet Csáky püspök valószínűleg átenged iskolai játéktérül. A fiuk modora, fellépése szép és fegyelmezett. Bár a tornát hárman tanítják, a ta.ítás egyöntetű.

Dr. Ottó József a nagyvárad, kassai, sárospataki, sátoraljujhelyi iskolákban rendet és fegyelmet talált. Különösen meglepő a sárospataki gimnáziumnál a szép eredmény, melyhez hozzájárul talán a világon is páratlanul álló hatalmas tornaterem. Van itt pl. 12 korlát, 12 nyújtó, 400 drb buzogány, 600 drb. súlyzó stb.

Oheroly János a mármaros-szigeti, tatai, selmezbányai iskoláknál elégtelen felszerelések miatt az eredmény sem kielégítő. Néhol a téli sportokat is üzik.

Adámi Károly a nagyszebeni ág. ev. gimnázium és főreáliskolánál a terem és felszerelést rossznak találta. Az eredmény nem kielégítő. Baj, hogy a tornát a tanárok nem pártolják s a fegyelemben sem segítenek a tornatanároknak. A felmentések mindkét iskolánál feltűnő számúak, 11—12 %/o. A tornatanárokon nem mulik a jó eredmény. A fogarasi áll. gimnázium tornaterme dohos, alkalmatlan volt, de már azóta felépült az új terem. Az eredmény gyenge, a tanulók kinézése satnya, de ehhez a szegénységi viszonyok is hozzá járulnak. A balázsfalvi tornaterem, játéktér megfelelő. A tanár munkája kitűnő, bár díjazása nyomoruságos. (22 óráért 1300 kor.!!) A tanulók jól tápláltak, edzetek. A gyulafehérvári k. gimnáziumban a tornaterem jó, a felszerelés rozoga. A tanulók jól fegyelméztek. Uszást, koresolyázást mindenütt gyakorolják, Segesváron szánkáznak is.

Eddig terjedt a felügyelők jelentése, miután Colland Ferencz az idén nem látogatott iskolát. Mielőtt a felmerült általános érdekű kérdések megbeszéléséhez fogott volna az értekezlet, Barkóczy elnök frissítőül azt a jó hirt közölte, hogy a miniszter 12 állami tornatanárt előléptetett a IX. fokozatba és így ehhez arányítva az alapok iskoláinál is elő fognak lépni a tornatanárok. Lelkes éljenzéssel fogadták a felügyelők e jó hirt.

A gyűlés további folyamáról lapunk következő számában számolunk be.

A munka hatása a gyermek szervezetére.

(Folytatás és vége.)

A pihenésről.

Helyesen beosztott munkaidővel s kellő pihenéssel el lehet kerülni a gyermekek gyors kifáradását sőt a gyermekek munkabírását is meg lehet némileg hosszabbítani.

Sokszor azért merülnek ki a gyermekek, mivel a munkát egyfolytában végzik s nem kapnak annyi időt, hogy kipihenhessék magukat.

Emberségesen gondolkozó munkaadó ha látja a gyermekben a kifáradást (s ezt könnyen fel lehet ismerni épen a gyermekeknél) pihenőt ad; sajnos

sokan vannak, a kik e helyett a gyermekeket egyre sürgetik, jó vagy rossz szóval, étel megvonásával, időn túl való dologgal, testi fenytéssel büntetik.

Régi tapasztalat, hogy a gyermek sürgetésének ez a módja épen az ellenkező eredménnyel jár. Mig a magára hagyott gyermek rendesen elvégzi a reá bízott munkát, az a gyermek kinek háta megett állnak és a kit egyre sürgetnek, zavart, ügyetlen, ideges lesz, s végül is kevesebb és rosszabb munkát végez. Leányiskolákból vett értesítések szerint különösen a leánygyermekek nem türik a folytonos sürgetést. Nem egyszer hallottam a panaszt, hogy a leányok nem a munkaidő hosszúságát panaszolják, hanem a folytonos sürgetést, mely végül zaklatássá válik.

Ezen panaszok varrodákban és kalapdiszítőknél alkalmazott gyermekektől hallhatók leginkább.

A pihenési idő háromféle. 1. A napközi szünetek, ideértve a tíz-órát, ebéd- és uzsonna szüneteket. 2. Az alvás ideje s 3. a vásár- és ünnepnapok.

A tanoncok munka- és pihenési idejét az 1884. XVII. t.-c. 64. §. következőkben írja elő: „Oly tanoncok, kik életük 14 ik évét be nem töltötték, naponként legfeljebb 10 órai, kik 14-ik évét már elérték, legfeljebb 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve. Mindkét esetben azonban munka közben délelőtt és délután fél-fél, délben pedig egy órai szünet tartandó és a tanoncok általában csakis oly munkára szoríthatók, mely testi erejüknek megfelel.”

1. *A napközi szünetek* közül a délelőtti és délutáni pár pernyi pihenő időnek jelentősége alig van. Az idő, melyet a gyermekek ilyenkor kapnak oly rövid, hogy ez alatt a fáradt test ki sem pihenheti magát. Ez a pár perc csupán annyiban jöhet számba, hogy ez alatt a gyermek reggelijét vagy uzsonnáját elköltheti.

Az a tapasztalat, hogy mérges, vagy egészségtelen anyagokkal dolgozó iparokban (foszforgyárak, ólomfestékek, művirágok készítése, tisztító intézetek stb.) a délelőtti és délutáni szünet nem elegendő a tisztálkodásra, azon nézetre bir bennünket, hogy ily helyeken jobb volna a szüneteket egyáltalában elhagyni s inkább az ebéd időt ennek megfelelőleg meghosszabbítani.

Az ebéd idő a gyárakban és rendezett iparokban szabályozva van s nagyjából 1—1½ óra között váltakozik.

A legtöbb kisipari műhelyben e tekintetben is rendezetlenek a viszonyok.

A fővárosi egyik tanonciskola értesít, hogy különösen pék és cukrász inasok alig kapnak annyi időt délben, hogy ebédjüket elfogyaszthassák. Ez a baj különben gyakran felelhető különösen a ruházati iparban.

2. *Alvás idő.* Ipartörvényünk 65. § a így rendelkezik: „Éjjeli munkára, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig, tizenhat éven aluli tanoncok általában nem

alkalmazhatók; oly iparágaknál azonban, melyek üzése éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, az iparhatóság — tekintettel a tanonc testi fejlettségére — megengedheti, hogy 16 éven aluli, de 14 évesnél nem fiatalabb tanoncok a 64. §-ban megszabott munkaóráknak legfeljebb felét éjjeli munkában dolgozzák le. Ez a rendelkezés vonatkozik a 16 éven aluli gyári munkásokra is.

A törvény eme szakasza a gyermekmunkások számára 8 órai alvásidőt engedélyez, az a kivétel azonban, hogy 14–16 év közötti tanoncok és fiatal munkások munkaidejüknek felét éjjeli dolgozhatják le javarészt, lerombolja az első pontban foglalt kedvezményt. Nemcsak hogy 14 éven aluli, de már 10 éves gyermekeket találunk állandó éjjeli foglalkozásoknál a ami még növeli a veszélyt, az éjjeli munka megszakitás nélküli folytatását képezi a hosszú nappali munkaidőnek.

A gyári iparban váltakozó állandó éjjeli munka, melyeknél gyermekek is alkalmaztatnak, előfordul a cukorgyárakban, vashengerlő-, bádgedény-, üveggyárakban és némely malmokban. 13–14 éves gyermekeket találunk bányákban is alkalmazva éjjeli munkára és pedig só, vas- szénbányákban.

A kisipari üzemekben különösen a pék, cipész, csizmadia, hentes, lakatos és szabó foglalkozások azok, melyekben gyakran egész éjjeleken át dolgoztatják a gyermekeket.

Misem természetesebb, hogy a nappal nem pihenő és éjjel munkában álló gyermekek ébren tartásuk, ezt a legkülönbözőbb módon igyekeznek elérni.

A legegyszerűbb módja ennek a daloltatás, mely különösen pékműhelyekben és üveggyárakban szokásos. A gyermekek, hogy az álmat elűzzék, saját szerű éneklőbeszédet sajátitanak el, énekelve számolnak és beszélnek.

Az ébrentartásnak egy más neme, hogy a gyermekek cigaretát kapnak az álom elűzésére. Elvértve kevés táplálékot, tejet kapnak a gyermekek éjjeli munkaközben, azonban ez ritkaság számba megy, miként több helyről értesülök, inkább izgató és szesz italokkal, fekete kávéval, rumos teával, borral és pálinkával igyekeznek a gyermekek álmoságát elűzni. Ami ezen káros szokásoknál legjobban feltűnt nekem az, hogy a pálinkáztatás és szesz italal való itatás épen az alföldi városokban kezd szokássá válni. A legtöbb műhelyben, hol éjjeli munka van, a gyermekeket gyakori mosdatással tartják ébren. Nyersebb fajtája az ébrentartásnak a vízzel való locsolás, melyből különösen a pékinasoknak jut ki bőven.

A türelmetlenség és belátás hiánya sok munkaadót arra bír, hogy a gyermeket éjjeli munkában testi fenytéssel tartás ébren. Hogy meddig mehet az éjjeli dolgoztatásoknál a szigor és durvaság, azt annak elrettendő példáját a p ipariskola igazgatójának alábbi értesítésével bizonyíthatom:

„Volt egy kovács — mondja a levél, — kit a járásbírósnál fel is jelentettem, ki nyomorult, vézna inasát, mert a munkából kidült s mellette elaludt, tüzes vassal ébrezgette. A rettenetes sebhelyeket maga mutatta az iskolában karjain.”

A gyermeket álmából megrabolni és mesterséges eszközökkel ébrentartani a legnagyobb kin és embertelenség. Kinában a legsúlyosabb kínzási módokhoz tartozik, hogy az elítélteket mindenféle eszközzel és móddal ébrentartják.

3. *A vasárnapi szünet* A hétköznapokon munkában elgyötört gyermektetnek egyedüli pihenő napja a vasárnap. Mennyire összeszedi magát a gyermek teste s vele együtt a lélek is a vasárnapi szünet alatt, azt egy érdekes ténnyel igazolhatom. Több fővárosi és vidéki iskolákban azon érdekes megfigyeléseket teszik a tanárok és tanítók, hogy hétköznapokon munkával elfoglalt tanítványaik csakis hétfői és ünnepek utáni való napokon tanulnak valamit, mivel testük kipihent s figyelmüket is a tanításra képesek fordítani, sőt azon érdekes észleletet is tették, hogy a gyermekek a hét utolsó napjaiban gyengébben látnak, mint vasár- és ünnepnapiakat követő napokon.

Adataimat összegezve, azon lehangoló eredményt nyerem, hogy sok száz gyermek a vasárnapi munkaszünet áldását egyáltalán nem élvezi. Nem egy helyről hallom a panaszt, hogy különösen a kisiparosok vasárnap is foglalkoztatják a gyermekeket. Ez az eset különösen azon városokban fordul elő, hol a hetivásárok hétfői napra esnek. Ily helyeken a vásári áruk összecsomagolása, kicsinosítása stb. ad egész napra munkát a gyermekeknek. A vasárnap délelőttjén való munkáltatás pedig megszokott dolog. Sok helyütt a vasárnap délelőtt a tisztogatás és takarítás ideje s ugyancsak ez időben szállítja sok munkaadó a kész árut megrendelőinek lakására.

A vasárnapi munkaszünet kijátszását kell látnunk azon, különösen a fővárosban elterjedt szokásban, hogy a munkaadó szombat este nagyobb otthoni munkával terheli meg a gyermeket az kötelezettséggel, hogy ez a munkát hétfőn reggel beszállítsa. Példának hozom fel azon fővárosi elemi iskolai leány tanuló esetét, ki szabad idejét női kalapdiszító műhelyben tölti. A gyermek a tulajdonosnőtől szombat este 5–6 kalapot kap azon meghagyással, hogy azokat hétfő reggel feldiszítve beszállítani köteles.

Amint hallom ez a munka a gyermek egy éjjelét vagy egész vasárnapját veszi igénybe.

Vasárnap tanonciskolába kötelezett gyermekek a délelőttöt iskolában töltik és az itt tartózkodásuknak csak hasznát látják. Nem egy helyen akadunk azonban oly helytelen iskolai beosztásra, hogy rajz, ismétő, és vallás-órák címén a gyermekek vasárnap délután is el vannak foglalva. Joggal kételkedhetünk, hogy ezen vasárnapi délutáni tanórák különös eredményök lenne, de ellene szól ezeknek pedagógiai szemponton

kivül a higienia is, mely a vasárnapi délutáni előadásokat tulásna'k kell hogy tartsa, mivel ezt a kis időt a gyermek szórakozására kell engedni.

Vannak végül bizonyos mellékfoglalkozások, melyek éppen a vasárnaphoz vannak kötve.

Igy látjuk, hogy mutatványos bódék, színházakkal kapcsolatos gyermekmunka vasárnap érvényesül leginkább, hasonlóan ezen napon találjuk elfoglalva azokat a gyermekeket, akik a vasárnapi mulató néptömeg révén jutnak keresethez. Vizárus gyermekek vasárnap délután dolgoznak legtöbbit s keresetük is legnagyobb (2–3 kor.). Gyümölcs, perecz, virágárus gyermekek vasárnap reggeltől késő estig vannak munkában.

A vendéglők vasárnapi nagy forgalma alkalmat ad ugyancsak ez iparban is kiterjedt gyermekmunkára s ilyenkor a gyermekek ha nem is terhes, de a késő estig elnyuló vendéglői munkában nyernek alkalmazást mint kihordók, pohár, palaczkmosók és tekebabu állítók.

Amint egy oldalról azt látjuk, hogy a gyermekek gyakran az őket megillető vasárnapi pihenőt sem kapják meg, más helyeken különösen az ország északi és délkeleti részén lakó nemzetiségeknél (rutének, románok) a munkaszünetelés, a gyakori ünnepnapok betartásával oly mérveket ölt, hogy itt már az ellentét gazdasági szempontból válik károsná és észrevehetővé. Amint kellő munkaszünet a gyermeket felfrissíti s új munkára képessé teszi, a folytonos ünneplések és ezzel járó tétlenségek fizikai és normális hátrányai vannak, hogy egyebet ne említsek, a sok tétlenség segíti elő az előbb említett nemzetiségeknél annyira elterjedt s már a gyermekek között is pusztító alkoholizmust.

Dr. Chyzer Béla.

Torna. Athletika. Vivás.

A Budai Torna Egylet disztornája. Az Attila-utcai tornaacsarnokban az érdeklődők nagy tömege előtt történt meg az idei szezon első disztornája a BBTE rendezésében. A disztorna egyike volt a sikerültebbeknek és igazán sajnálatos, hogy az azon uralkodó lelkes hangulatot a véletlennek kellemetlenkedése erősen befolyásolta. Ugyanis éppen a disztornának hősei, a két verseny győztese, Erdődy és Ludinszky, oly szerencsétlenül estek el, hogy karjuk kificarodott. Szerencsére a gyors orvosi segítség minden komolyabb bajnak elejét vette. Ettől a két incidenstől eltekintve, szép rendben folyt le a disztorna, amely 50 tornásznak és 12 hölgy-tornásznak a felvonulásával kezdődött. Az egyszerű szabadgyakorlatok után általános szertornázás következett, amelyből magasan kiemelkedett az illusztris egyénekből álló öreg urak csapatának munkája.

Ezután az est legszebb száma, az együttes tornázás három korláton, került sorra, amelyet zajos tetszés kísért.

A programmon nem szerepelt és így tehát meglepetésszámba ment a hölgyek tornázása. Bély Mihály vezetése mellett igen sok és fárasztó produkciókat mutattak be a hölgyek, természetesen a hálás publikum folytonos tetszésnyilvánításai közepette. Majd korláton és lovon a verseny következett, amelynek résztvevői (3) közül messze kimagaslott Erdődy Imre nagyszerű munkájával Pompásan végezte az egyéni szabadgyakorlatot is. A magasnyujtón bemutatott akadémiánál érte a kitünő tornászt a baleset, mikor egy produkciójának végén tulságos lendülettel jött le a nyujtórol.

A lovon bemutatott mintacsapat tornázása semmi különöset nem nyújtott. Feltűnt a magasugróversenyben az indulók nagy száma. E versenynél történt a második baleset. Ludinszky Lajos, a kitünő athléta, mikor a 180 centimétert átugrotta, leestekor Erdődy esetével teljesen azonos baleset áldozata lett.

A versenyek részletes eredményei:

I Összetett verseny

(korlát, ló, nyujtó, szabadgyakorlat.)

1. Erdődy Imre.
2. Witzelsberger Károly.
3. Bittenbinder József.

II. Magasugrás (deszkáról.)

1. Ludinszky Lajos, 180 czm.
2. Kovács Nándor, 170 czm.
3. Csalótzky és Witzelsberger, 165 czm.

A díjakat Kollár Lajos osztotta ki a balesetekre vonatkozó megnyugtató beszéd kíséretében. A disztornán a postás zenekar szolgáltatta a zenét, még pedig teljes meglelégedésre.

A Magyar Athletikai Club svábhegyi szánkázó pályája. A szánkázó sportnak a fővárosban egy-két év alatt való nagyarányu fellendülés szükségessé tette, hogy a nagyközönség nagyobb igényü rétegei számára egy modern szánkázó pálya létesíttessék. Ehez két főfeltétel teljesítése szükséges. Először oly utvonal amelyet megfelelő esés mellett több erős forduló élénkit, azután oly közlekedési eszköz, amelynek révén a pályán át leszállott közönség kényelmesen és gyorsan visszajuthat ismét a pálya kiindulási pontjára. — Ezt a két főfeltételt egyesíti a Magyar Athletikai Clubnak a Svábhegy tetején most épülő modern szánkópályája, amelynek céljaira a főváros közgyűlése a téli szezon tartamára átengedte a clubnak a Karthausi-utat.

A pálya a fogaskerekű vasut két legfelső állomása az u. n. Széchenyi-hegy és Svábhegy állomások között terül el. A szánok éppen a felső végállomási épület mellett indulnak, s a svábhegyi nagyszállóda előtti térig futnak le. A pálya hossza éppen 1000 m.

Van rajta három erős forduló. A harmadik forduló a pálya közepén túl van, s előtte mintegy 100 méteren 11 százalékos esésű ut, úgy, hogy ez a forduló igen nagy sebességre lesz építve. (A davosi pálya esése 9,8 százalék.) E forduló érdekességét emeli, hogy utána azonnal egy kisebb kontra forduló következik, úgy, hogy itt próbára lesz téve erősen a vezetők ügyessége. A pálya első sorban a nagy ötös kormányos bobsleigh-szának részére épül s ez lesz az egyetlen oly pálya a főváros környékén, amely ezeket a hatalmas alkotmányokat elbirja. A különböző más számfajok, ródlik stb., természetesen szintén a legjobb pályára akadnak.

A Magyar Athletikai Club természetesen nemcsak a saját tagjai részére építi a pályát, hanem megnyitja azt a nagyközönség részére is. A pálya használatára — miként a külföldi nagy pályákon mind — egész szezonnra, vagy egyes napokra váltott jegyek fognak jogosítani. A pálya egyik végpontján a MAC. a szánkók mindenféle fajtájából nagy készletet fog tartani, amelyek mérsékelt napi bérösszegért a közönség rendelkezésére fognak állani. Azok részére, akik saját szánkóikat fogják használni, külön raktár készül, ahol e szának beraktározhatók lesznek.

A pálya legértékesebb és a közönség kényelmét legjobban szolgáló berendezése az, hogy a fogaskerekű vasut a pálya 2 végpontja között állandó járatokat tart fenn, amely a szükséghez fog alkalmazkodni, úgy, hogy a pályán leszánkázott közönség nagyobb idővesztés nélkül fogaskerekűn mehet vissza szánkójával együtt a pálya kezdetéhez.

A pályaépítési munkálatok már folyamatban vannak Szánthó Jenő m. kir. erdőmérnök tervei és személyes vezetése szerint. Szánthó Jenő a legelső szakértője e pályák építésének; ő építette nemrég az új gyönyörű tátralomniczi bobbpályát, amely messze felülmúlja a davosi és st. mórítzit is, hosszúság, sebesség és változatosság dolgában. Az ő vezetése alatt a MAC. így oly nagyszerű szánpályát bocsát a közönség rendelkezésére, amely a legkényesebb igényeknek is megfelel s alkalmas lesz arra, hogy a téli sportok barátai itt a fővárosban élvezhessék a szánkázás azon örömeit, amelyek eddig csakis Davos, St. Mórítz vagy az idén már Tátralomnic téli látogatóinak jutottak.

A Magyar Athletikai Club ünnepi lakomája. Hagyományos szokássá vált a Magyar Athletikai Clubban, hogy évenként december 1-én ünnepi lakomán gyűlnek össze a tagok, hogy meghallgassák a disszónokot, aki a dr. Gerenday György alelnök által e célra alapított serleggel a kezében, amelynek jeligeje: „Emlékezzünk régiekről“, áldoz az alapítók emlékezetének,

Ez a lakoma rendkívül fontos mozzanata volt mindenkor a club beléletének s kifejezője egyszersmind a club társadalmi erejének, mert ez az ünnepélyes alkalom hozza össze a clubba évenként belépő nagy-

számu új tagot a clubnak régi oszlopos tagjaival, s társadalmi életünknek a sport iránt érdeklődő előkelőségeivel.

A disztrakoma, melyet hazánk legelső sportegyesülete rendezett, a résztvevők nagy száma és előkelőségeinek megjelenése után ítélve, bizonyítékot nyújt arra, hogy a MAC-nak a sport népszerűsítése érdekében kifejtett munkálkodása nem maradt eredmény nélkül.

A disztrakoma este fél 9-kor kezdődött a székesfővárosi Vigadó összes éttermeiben.

Gróf Apponyi Albert és gróf Andrássy Géza távolmaradásukat levélileg kimentették és a megjelenteket üdvözölték.

Az ünnepi szónoklatot örgróf Pallavicini György orsz. képviselő tartotta; nagyszabású beszéde általános tetszéssel találkozott.

Beszéde telve nagy eszmékkel, amelyek természetesen a megvalósításra várnak; hogy mily nagyra becsüli a sporteredményeket, azt legjobban az alább idézett pár szavával illusztrálhatjuk:

Azon magyar ifju, akinek győzelmére százezrek előtt huzzák fel a háromszinű lobogót a stadium árbozára, nagyobb követ rakott le a magyar állam megerősítésének munkájában, mint száz politikus és közjogász, aki szülőfaluja tornya mellől nézve a világot, hangos szóval, mely ugyan messze nem hallik, igyekszik modern Botondként döngetni Bizancz kapuit.

Dr. Mennyei László az elnökséget üdvözölte, Dr. Polónyi Dezső a klub bajnokaira és az elmúlt év győzteseire üríti poharát, különösen Las-Torres és Simon bajnokokat emeli ki, akiket mint a keresztény társadalom legizmosabbjait üdvözöl. Konstatálja azon kívül, hogy az egy év előtt tűzbe dobott két szava: „izmos keresztény“, nem hangzott el hiába. Polónyi beszéde után Gerenday alelnök Las-Torres és Simon bajnokoknak a klub arany jelvényét nyújtja át emlékül. Gerenday György az új tagokat élte, míg az új tagok nevében dr. Baránszky Gyula felelt, aki a BBTE-beli tagságát előiskolának, a MAC-ba való belépését pedig előlépésnek tartja. A társaság jó kedelyben a késő éjjeli órákig maradt együtt.

Házi verseny Santelli Italo tanítványai körében handicap vivóversenyt rendezett, melyen a mester tanítványai közül tizenketten vettek részt. A két napig tartó verseny győztese Damaskin István lett, aki győzelmével megnyerte Mészáros Ervin főhadnagy tiszteletdíját. Második volt dr. Hegyesy Gyula, ki viszont dr. Mészáros Loránt tiszteletdíját nyerte. Harmadik volt Hoor Egon. negyedik Häuller Fernncz. A versenybírói tiszteket Szarvassy György százados és Hámos tanár látták el.

Magyar királyi államvasutak.

354063/909 szám.

Menetrend módosítás a zágráb — sziszek — bródi és sunja — doberhini vonalon.

Folyó évi december hó 15 től kezdve a Zágráb máv. — sziszek — bródi vonalon közlekedő, Zágráb máv.-ról délelőtt 11 óra 30 pkor induló vegyes ez az onnan éjjeli 1 órakor induló személyszállító tehervonatok, továbbá a Zágráb máv.-ra jelenleg délután 5 óra 50 pkor érkező vegyes és az oda éjjel 11 óra 27 pkor érkező személyszállító tehervonatok Zágráb déli vasutról — fognak indulni, illetve Zágráb déli vasutra fognak érkezni.

E vonatok indulása és érkezése Zágráb déli vasuton ugyanaz marad, mint jelenleg Zágráb máv.-on. kivéven a Zágráb máv.-ra Sunjáról éjjel 11 óra 27 pkor érkező személyszállító tehervonatot, mely Zágráb déli vasutra éjjel 11 óra 7 pkor fog érkezni és Sunjáról is korábban, azaz este 8 óra 20 pkor fog indulni. E vonatokhoz Zágráb máv. és Zágráb déli vasut közt összekötő személyszállító vonatok fognak forgalomba helyezettetni, mely által a jelenlegi csatlakozások Zágráb máv.-on ezután is fentartatnak.

Ugyanacsak az említett időponttól kezdve a Zágráb máv.-ról jelenleg este 9 óra 30 pkor induló személyvonat korábban, azaz este 9 óra 15 pkor fog indulni, Bródba pedig éjjel 3 óra 9 pkor fog érkezni, Bosznabródba azonban úgy fog érkezni mint jelenleg.

A sunja—doberhini vonalon közlekedő Doberhínből jelenleg este 6 óra 32 pkor induló és Sunjára 8 óra 15 pkor érkező vegyesvonat pedig Doberhínből

este 6 óra 29 pkor fog indulni és Sunjára este 8 óra 2 pkor fog érkezni.

Budapest, 1909. december 7-én. *Igazgatóság.*

340514/F. II.

Menetrend módosítás a körös — belovár — verőce — virovitica vonalon.

A körös—belovár—verőce—virovitica vonalon a klostor virjai vonal megnyitásával egyidejűleg a következő menetrend módosítások lépnek életbe.

A Verőce — Viroviticáról reggel 4 óra 25 pkor induló és Belovárig közlekedő, továbbá a Belovárról reggel 6 órakor induló Körösig közlekedő vegyes vonatok megszüntetnek. Helyettük, Verőce—Viroviticától Körösre egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomban, mely Verőce — Virovitisáról a déli vasutnak Barcsról érkező személyvonatához csatlakozólag éjjel 3 óra 15 pkor indul és Körösre délelőtt 8 óra 15 pkor érkezik, hol csatlakozik a Zágráb és Budapest felé közlekedő személyvonatokhoz.

A Belovártól Verőce—Viroviticáig közlekedő és Belovárról reggel 5 óra 30 pkor induló vegyesvonat Belovárról korábban, azaz reggel 5 óra 25 pkor indul.

A Körösről jelenleg 6 óra 15 pkor induló és Belovárra reggel 8 óra 10 pkor érkező vegyesvonat, Körösről reggel 5 óra 55 pkor fog indulni és Belovárra 7 óra 48 pkor fog érkezni.

A Verőce—Viroviticáról délelőtt 9 óra 5 pkor induló személyvonat jelenlegi tartózkodása Klostaron 5 percre emeltetik fel.

Budapest, 1909. november hó 30-án.

Kotányi

a forgalmi főosztály igazgatója.

VADÁSZFEGYVEREK

Csakis elsőrendű gyártmányok!

Flobertek, pisztolyok, revolverek, sport,
.: utazási cikkek és távcsöveket .:.

csekély havi törlesztésre

szállít

NOWOTNY J.

prágai fegyvergyáros budapesti telepe

Budapest, VI., Nagymező-utca 21.

Kérjen főárjegyzéket!

TELEFON

112 - 69

TELEFON

112 - 69

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK TÉLI MENETRENDJE.

A vonatok INDULÁSA Budapest k. p. udvarról. Érvényes 1909 okt. 1-től.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapest k. p. udvarra. Érvényes 1909 okt. 1-től.

Délrelett				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1110	10	00	szv. / Balatonfüred, Tapolca	914	12	10	sz. v. / Kiskőrös
28	10	00	» / Nagykanizsa, Triest	610	12	20	» / Arad, Maramarosziget
10	05	00	» / Wien, Graz, Sopron	8	12	30	» / Szombathely, Wien
150	05	00	gy. v. / Kassa, Csorba	310	12	30	» / Hatvan
1002	00	00	» / Fiume, Torino, Róma	324	12	55	» / Gödöllő
302	05	00	» / Pécs, Vinkovec	1304	10	00	gy. v. / Fehring, Graz
906	10	00	» / Ruttka, Poprad-Felka	1504	15	00	» / Kassa, Poprad-Felka
1302	05	00	» / Ujvidék, Belgrad, Sofia	912	15	00	sz. v. / Szabalka, B.-Bról
402	05	00	» / Fehring, Graz, Triest	602	20	00	gy. v. / Arad, Bukarest
322	05	00	» / Lemberg, Maramaros-Sziget	4	20	00	sz. v. / Wien, Paris
908	05	00	» / Gödöllő	404	20	00	sz. v. / Kassa, Lemberg
006	00	00	» / Arad, Brassó	24	20	00	sz. v. / Bicske
1508	00	00	» / Kassa, Csorba	312	20	00	» / Hatvan, Satoraljaiújfehly
506	00	00	» / Kolozsvár, Brassó	510	20	00	» / Szolnok
408	00	00	» / Munkács, Maramarosziget	1002	20	00	gy. v. / Pécs, Szolnok
1008	00	00	» / Zagráb, Fiume, Pécs, Bród	1022	30	00	v. v. / Paks
1708	00	00	» / Maramarosziget, Stanislaw	904	30	00	gy. v. / Szolnok
306	05	00	» / Ruttka, Berlin	304	30	00	» / Győr, Sopron
2	05	00	gy. v. / Wien, Graz, Sopron	1104	30	00	» / Balatonfüred, Tapolca
22	10	00	sz. v. / Bicske	1004	40	00	» / Zagráb, Fiume, Róma
				326	45	00	sz. v. / Gödöllő
				18	50	00	» / Komárom
				6	55	00	gy. v. / Győr, Sopron
				328	50	00	sz. v. / Gödöllő
				508	50	00	» / Kolozsvár, Brassó
				308	55	00	» / Ruttka, Berlin
				330	65	00	» / Péczel
				916	60	00	» / Szabadka
				314	60	00	» / Hatvan
				160	65	00	» / Bicske
				1706	70	00	» / M.-Sziget, Stanislaw
				16	70	00	» / Győr, Triest
				316	75	00	» / Hatvan
				1912	75	00	» / Pécs, Bról
				1510	80	00	» / Kassa, Csorba
				514	85	00	» / Szolnok
				334	85	00	» / Gödöllő
				1006	90	00	gy. v. / Fiume, Nizza, Triest
				1306	95	00	sz. v. / Fehring, Graz
				608	90	00	» / Arad, Brassó
				1506	100	00	» / Kassa, Csorba
				910	100	00	» / Belgrad, Eszék, Szaj
				406	105	00	» / Lemberg, Kassa, M.-Sziget
				12	1030	00	» / Wien, Paris
				1010	105	00	» / Fiume, Napoly
				38	110	00	v. v. / Ruttka
				422	115	00	» / Hatvan, Szerencs

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

Délrelett				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
5130	40	00	sz. v. / Tápószező	323	12	10	sz. v. / Gödöllő
645	50	00	tszsz. / Arad, Nagyvárad, Debreczen	1005	12	15	gy. v. / (Nápoly, Nizza, Róma, Fiume)
339	50	00	v. v. / Berlin, Ruttka	609	12	20	sz. v. / (Tóvis, Arad, Maramarosziget)
300	50	00	sz. v. / Hatvan	301	12	25	gy. v. / (Berlin, Ruttka)
1707	55	00	» / M.-Sziget, Stanislaw	7	12	30	sz. v. / (Wien, Sopron, Szombathely)
909	55	00	» / Belgrad, Bosznabrod, Torbágy	401	100	00	gy. v. / Lemberg, Munkács
19	55	00	» / Brassó, Arad	903	105	00	» / Konstantinápoly, Bról
607	60	00	» / Komárom, Gyékényes	601	115	00	» / Bukarest, Arad
17	60	00	» / Wien	1	130	00	» / London, Paris, Wien
405	620	00	» / Lemberg, Kassa, Maramarosziget	1901	140	00	» / (Gyékényes, Eszék, Pécs, Bról)
319	650	00	» / Paks, Bról, Eszék	1501	150	00	» / Barta, Kassa
1911	65	00	» / Csorba, Kassa	1301	210	00	» / Graz, Fehring
1505	700	00	» / Graz, Fehring	315	510	00	sz. v. / Szerencs, Hatvan
1307	710	00	» / Brassó, Kolozsvár	23	415	00	» / Bicske
507	720	00	» / Szabadka	325	525	00	» / Gödöllő
911	725	00	» / Gödöllő	15	635	00	» / Győr, Veszprém
321	730	00	» / Hatvan	505	640	00	» / (Brassó, Kolozsvár, Debreczen)
311	740	00	» / Róma, Fiume, Triest	421	655	00	v. v. / Szerencs, Hatvan
1003	750	00	gy. v. / Csorba, Kassa	3	705	00	gy. v. / Wien, Graz
1509	815	00	sz. v. / Szolnok	305	710	00	sz. v. / Berlin, Ruttka
509	830	00	» / Hatvan	605	725	00	» / Brassó, Arad
313	845	00	» / Győr	907	735	00	» / Belgrad, Bról
1007	905	00	» / (Székesfehérvár)	407	800	00	» / Munkács, M.-Sziget
13	920	00	» / Szabalka	1009	815	00	» / Fiume, Bról, Pécs
913	940	00	» / Berlin, Ruttka	1705	820	00	» / Stanislaw, M.-Sziget
307	950	00	» / Berlin, Ruttka	25	825	00	» / Bicske
1101	955	00	gy. v. / Tapolca, Balatonfüred	1507	845	00	» / Csorba, Kassa
5	1015	00	» / Sopron, Győr	331	910	00	» / Wien, Graz
21	1045	00	sz. v. / Triest, Nagykanizsa	303	915	00	gy. v. / Berlin, Ruttka

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

A vonatok INDULÁSA Budapest ny. p. udvarról. Érvényes 1909 okt. 1-től.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapest ny. p. udvarra. Érvényes 1909 okt. 1-től.

Délrelett				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
102	10	00	k. ost. / Wien, Paris, Ostende, ex. v. / London	714	12	05	sz. v. / Szeged, Szolnok
148	5	00	sz. v. / Rákospalota-Ujpest	4106	12	10	» / Esztergom
122	5	00	» / Parkány-Nána	160	12	15	» / Rákospalota-Ujpest
718	5	00	» / Szeged, Szolnok	128	12	25	» / Nagy-Maros
152	6	00	» / Göd	114	12	15	» / Wien
4102	6	00	» / Esztergom	162	11	00	» / Dunakeszi-Alag
6502	6	00	» / Lajosmizse, Kecskemét	4114	130	00	» / Piliscsaba
150	6	00	» / Rákospalota-Ujpest	504	200	00	gy. v. / (Szolnok, Kolozsvár, Brassó, Sz.-Németi)
512	6	55	gy. v. / Brassó, Nagyszombat, Körösméző	126	210	00	sz. v. / Parkány-Nána
1404	7	05	» / Zsolna, Berlin	164	215	00	» / Rákospalota-Ujpest
104	7	55	» / Nagyszombat, Wien	4108	220	00	» / Esztergom
154	8	00	sz. v. / Dunakeszi-Alag	106	230	00	gy. v. / Wien, Paris
712	8	30	» / Temesvár, Karánsebes, Bázis	120	235	00	sz. v. / Galánta
4104	9	05	» / Esztergom	704	240	00	gy. v. / Bukarest, Bázis
116	9	20	» / Wien, Berlin	722	245	00	sz. v. / Czegléd
156	9	35	» / Rákospalota-Ujpest	6504	250	00	» / Lajosmizse, Kecskemét
706	9	40	gy. v. / Orsova, Bázis	166	410	00	» / Rákospalota-Ujpest
6506	11	15	sz. v. / Lajosmizse, Kecskemét	130	420	00	» / Nagy-Maros
158	11	25	» / Rákospalota-Ujpest	716	430	00	» / Szeged
				108	515	00	gy. v. / Wien
				168	555	00	sz. v. / Rákospalota-Ujpest
				124	605	00	» / Nagy-Maros
				124	625	00	» / Parkány-Nána
				724	630	00	» / Czegléd
				4110	640	00	» / Esztergom
				1406	650	00	gy. v. / Berlin, Pozsony, Wien
				726	655	00	sz. v. / Czegléd, Szolnok
				170	715	00	» / Dunakeszi-Alag
				72	735	00	» / Czegléd
				506	740	00	» / Lajosmizse
				710	805	00	» / Bukarest, Bázis
				132	815	00	» / Vác
				4112	830	00	» / Esztergom
				172	845	00	» / Dunakeszi-Alag
				502	910	00	gy. v. / (Nagyvárad, Kolozsvár, Bukarest, Stanislaw)
				1408	920	00	sz. v. / Zsolna, Berlin
				118	1000	00	» / Wien, Paris
				706	1015	00	gy. v. / Szeged, Bázis, Bukarest
				720	1035	00	sz. v. / Kiskunfélegyháza
				140	1110	00	» / Nagy-Maros
				902	1120	00	k. ost. / Belgrad, Konstantin.
				712	1130	00	» / Bukarest, Konstantin.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőre.

Délrelett				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
7010	12	50	k. ost. / Konstantinápoly, ex. v. / Bukarest	157	12	05	sz. v. / Rákospalota-Ujpest
145	5	00	sz. v. / Dunakeszi-Alag	150	12	25	» / Nagy-Maros
723	5	00	» / Czegléd	133	10	00	» / Bukarest, Bázis
725	5	15	» / Czegléd	703	12	30	gy. v. / Paris, Wien, N.-szomb.
4101	5	50	» / Esztergom	103	11	00	» / (Kolozsvár, Tóvis, Sz.-Németi, Szolnok)
139	6	00	» / Nagy-Maros	503	150	00	» / Esztergom
65	5	00	» / Lajosmizse	4107	205	00	sz. v. / Dunakeszi-Alag
147	6	15	» / Rákospalota-Ujpest	161	225	00	» / Esztergom
721	6	20	» / Szolnok, Czegléd	163	300	00	» / Rákospalota-Ujpest
1407	6	35	» / Berlin, Zsolna	6507	320	00	» / Kecskemét, Lajosmizse
217	7	05	tszsz. / Parkány-Nána	713	405	00	» / Szeged, Szolnok
709	7	15	sz. v. / Bukarest, Bázis	127	410	00	» / Nagy-Maros
727	7	25	» / Czegléd	4109	500	00	» / Esztergom
501	7	30	gy. v. / (Bukarest, Kolozsvár, Maramarosziget)	215	530	00	tszsz. / Érsekújvár
149	7	35	sz. v. / Rákospalota-Ujpest	165	538	00	sz. v. / Rákospalota-Ujpest
117	7	40	» / Paris, Wien	115	555	00	» / Wien, Berlin
4103	7	45	» / Esztergom	707	635	00	gy. v. / Orsova, Bázis
6501	7	50	» / Kecskemét, Lajosmizse	167	700	00	sz. v. / Rákospalota-Ujpest
131	7	55	» / Göd	105	710	00	gy. v. / Wien
131	8	10	» / Parkány-Nána	711	740	00	sz. v. / Temesvár, Bázis
719	8	25	» / Kiskunfélegyháza	4113	810	00	» / Piliscsaba
153	9	10	» / Dunakeszi-Alag	137	820	00	» / Nagy-Maros
705	9	20	gy. v. / Szeged	169	835	00	

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

====
Egyes szám 40 fill.
====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

====
Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekujv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaözbati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A gyenge tanulók tornázása.

A tornafelügyelői értekezletnek egyik érdekes tárgya volt a testi fejlődésben hátra maradt, beteges vagy béna tanulók tornáztatásának kérdése. A nagy közönség és a tanárság is eddig az ily kérdést a szülő és az orvos dolgának tartották, mert az iskola az ép emberek iskolája volt. Ugy de tessék csak egy fővárosi iskola tanulóit ülve, állva vagy járva alaposan megfigyelni! Az eredmény az, hogy a valóban éptestü tanuló lesz a kivétel s a nagy tömeg ha nem is beteg vagy béna, de mindenesetre satnya. Tehát a testnevelésnek nagyon is tekintettel kell lenni a gyermeki bajok és gyengeségekre; ez már nem kivételes dolog kell, hogy legyen, hanem állandó gondoskodás.

Az iskola mai és még sokáig így maradó rend és órabeosztása mellett arról szó sem lehet, hogy az egész osztály számára rendelkezésre szánt időben a különleges orvosi tanácsra készült gyakorlatokra a tornatanár a gyengéket taníthassa; mert erre rá sem ér és most még szerekkel sem rendelkezik. Ennek is megjön az ideje, mikor a délutáni tornázáskor a tanulók nem osztály, hanem képesség szerinti csapatokban fognak kiképeztetni. Ez lenne a legideálisabb állapot, mikor a tuleröl-

tetés vagy elhanyagolás kiküszöböltetnék s mindenki a testi fejlettségének megfelelő csapatban kapná a számára való gyakorlatokat.

Most a tanulók szellemi képesség szerint végzik egyes osztályokban a testgyakorlatokat. Megtörténik, hogy a VII-ik osztályban olyan gyenge testü tanuló van, ki csak a II-ikban szokásos gyakorlatokat tudná elvégezni; így ez az osztályban a szerekhez odaáll, de munka nélkül visszalép, mert a gyakorlatból mit sem tud végezni. Ezen tornatanár igyekszik segíteni a csapattornázás közben, de épen a leggyengébbeken nem tud, kiknek a legnagyobb szükségük volna az erősödére.

A mostani keretekben is gondoskodni kell tehát arról, hogy a gyenge tanulók az általános osztályvezetés mellett különös gond alá vétessenek. Ennek a módja a következő volna: Az év elején az orvos, (legjobb volna, ha mindenütt volna iskolaorvos,) megvizsgálván a tanulókat és azoknak, kiknek valami baja van vagy osztályukhoz képest túl gyengék, olyan irást ad, melyből a tornatanár megérti, hogy milyen gyakorlatokat kell ezekkel végeztetni. Itt azonban az első baj, hogy tornatanár és iskolaorvosi képesítésünk eddig ebben a dologban elégtelen. Az orvos nem ismeri a torna gyakorlatoknak hatását, mert tornász kikép-

zésben nem részesült, a tornatanár pedig a gyermeki bajok felől tájékozatlan, mert egészség-tani és kortani ismeretei elégtelenek. Itt majd csak a mindkét helyen napirenden levő új képesítés fog segíteni

Az orvos által minden évben alaposan megvizsgált tanulók közül a kivételesen gyengekről és betegekről állitassék ki gondosan vezetett egészségügyi lap, melyen a baj mine-misége, az ennek ártó és használó gyakorlatokkal együtt legyen megnevezve. Természe-tesen a titkolandó bajok a fiunak nem mon-dandók meg. A gyakorlatok neme és foka a tornatanár által az orvos tanácsára minden- esetben külön megállapítván, ez a tornatanár útján az illető tanulókkal is közöltetik, hogy ők maguk is tudják, hogy milyen gyakorlatok és szerek ártanak és használnak nekik.

Nagyon jól tudja minden tornatanár, hogy a legkevesebb bajokat a természetes mozgások okozhatják még a betegtestnek is. Így a gyenge tanulók gyakorlatai a sohasem versenyszerű járás, futás, korcsolyázás, uszás, dobás, ugrás stb. lesznek.

Ha a tornatanár az iskolaorvossal minden gyenge tanulónak gyakorlatait megállapítja, a tanulókat a szükségességre kioktatja, megtett annyit, mennyit a mai keretek közt tehet, de ennyit meg is kell tennie, hogy a folytonos satnyulásnak elejét vegyék.

Tornafelügyelői értekezéslet.*

Dr. br. Barkóczy Sándor elnök kéri az értekez-letet, hogy a most következő általános érdekű kérdé-eket tárgyaljuk alaposan, mélyrehatóan. Arra ügyel-jünk, hogy az anyagiakban itt-ott gyengén felszerelt iskolákban is, a mai keretek közt mikép lehet ered-ményesebbé tenni a testnevelést, nézzük, ki mily ered-ményt tud így is elérni. — Az iskolaorvosok munkáját is szeretné eredményesebbé tenni, hogy munkájuk ne csak a felmentésért folyamodók felülvizsgálata legyen, hanem vizsgálják az iskolák minden egészségügyi oldalát; a tanulók életmódját, tisztasági szokásaikat irányítsák.

* Mult számunkban közölt értesítésre kapjuk Verő Adolf tornatanár ur sorait, melyben Halász Zsiga temesvári látogatását illetőleg tudását, hogy a felügyelő ur az állami reáliskoláit nem látogatta meg s így megjegyzései erre az iskolára nem is vonat-koznak.
Szerk.

Dr. Juba Adolf iskolaorvos, köszöni társai nevé- ben is az értekezletre való meghívásukat, s kéri, hogy bizzon meg a miniszter több iskolaorvost, kik az iskolákat az elnök ur által fejtegetett szempontokból megvizsgálják.

Az iskolai sportegyletek szervezésére hívta fel az elnök a felügyelők figyelmét, mely a tanulóknak a felnőttek egyleteiben való szereplését volna hivatva megszüntetni: A tanulóknak nyilvános versenyzése az egyleti versenyeken helytelen s csakis a miniszteri rendelet végre nem hajtásából származik. — Nem is rendeletet akar gyártani, hanem azt óhajtaná, hogy a tornafelügyelői intézmény életet, lelket öntsön iskolai tornázásunkba. Azt reményli, hogy a tanári karok a tanulóknak erkölcsi és fizikai életét éber figyelemmel kísérik. A torna az iskolában nem sport, nem verseny-zés, hanem egészségügyi intézmény. De a jobbaknak úgy itt, mint az önképző körökben módot kell nyuj-tani az egyéni tovább képzésre; erre való az iskolai tornakör. Itt is azonban szükséges a tornatanár és iskolaorvos szigorú ellenőrzése.

Az iskolaorvosi intézmény fejlesztését is szüksé- gesnek tartja. A képesítés is kibővítésre vár, de az existencia is biztosítandó. Ugyancsak javításra vár a tornatanárképzés, hogy a fokozottabb követeléseknek is meg tudjanak tanáraink felelni.

Felhívja az elnök a felügyelők figyelmét az osztályozásra. Kéri hassanak oda, hogy az osztályo-zásnál ne az abszolút eredmény, hanem a képesség és igyekezet szülte eredmény mérlegeltessék. Ne legyen az osztályzat lehangelő, hanem lelkesítő.

Többen hozzá szóltak az iskolai tornakörök kér-déséhez, s azt mindenki a legáldásosabbnak vélte. A gyenge tanulók külön képzésének kérdésénél Dr. Juba Adolf felemlíti, hogy félválluság és szűkmellűség volna a különtorna által gyógyítható. Általában nem a kar és láb, hanem a deréktornázását kell erőltetni; erre való a svéd torna. A gyenge tanulók külön tornáz-tatására egy iskolában próbakurzust óhajtana.

Dr. Tuszkai Ödön azt tartja, hogy az iskolaor-vosnak nem csak a gyenge, hanem az erős fiukat is meg kell vizsgálni, még pedig évenként többször, úgy a munkaközben mint pihenéskor. Ő szomorú tapasztalatra jött a kitünően tornászó, erős eltornászok vizsgálatánál; a fiuknak csaknem felénél kezdődő szív vagy tüdő bajt talált. Ajánlja, hogy minden iskola, minden tanulójáról törzslap készítettessék pontos egészség-tani feljegyzésekkel, mely törzslap a fiut egész iskolai ideje alatt kísérelje. Így a fellépő bajokat még idejében gyógyíthatjuk. Nagyon elítélőleg nyilatkozik a tanulók versenyre készülésétől, a tréningről.

Dr. Schuschny Henrik szerint is a gyenge testi tanulók az osztálytól elkülönítendőek s részükre külön órában külön szerek és gyakorlatok állapítandók meg. Ez azonban a mai keretekben nehezen valósítható meg. A felmentésre vonatkozólag ő már régen úgy

intézkedik, hogy egyes fiukat csak egyes gyakorlatoktól ment fel. Az így felmentetetteket figyelemmel kísérte és szép eredményeket tapasztalt. A tanulók egyleteskedését ő is elítéli.

Dr. Gerenday György a versenyek mellett szól, s a szigorú eltiltást nem helyesli. Ismételve felhívja az értekezlet figyelmét a fővárosban felállítandó iskolai uszoda tervére.

Az értekezlet felkéri Gerenday és Ottó felügyelőket, hogy az uszodák létesítésére nézve dolgozzanak ki egy tervet, melyet a legközelebbi értekezleten tárgyalhassunk.

A folyosókon órák közben végzendő tornagyakorlatokat az értekezlet nem tartja helyesnek. Gerenday és Bély az elemi iskolában helyén valónak tartják. Az elnök szerint az órák köz teljes szünet, tehát testi és lelki pihenésre, szórakozásra való; ekker se tanulásra, se együttes tornázásra nincs idő. Ki kell a fiukat az udvarra kergetni, hogy pihenjenek és nekik tetsző mozgást végezzenek.

A nyári pót-tornatanfolyamra nézve több torna-felügyelőt kértek fel a vidéki kartársak, hogy a svéd-tornára nézve üdvös volna annak rendeztetése itt a fővárosban. Dr. Matskássy József főigazgató szerint ha ez évben nem, úgy a jövő évben egy 2 hetes tanfolyam volna rendezendő.

Elnök dr. br. Barkóczy gondoskodni fog, hogy a miniszter ur jóváhagyásával egy 2 hetes elméleti és gyakorlati tanfolyam szerveztessék, s hogy a tanárok ellátásáról is gondoskodás történjék.

Halász Zsiga a múlt értekezlet megbízásából a tanulók köteles tornaruhájáról tesz jelentést. Ő teljes öltözetet óhajtana.

Dr. Gotthardt Zsigmond, osztálytanácsos a sok szegény tanulóra való tekintettel elégnék tartja a tornacipő és trikóing kötelező viselését, mit az egészségügyi szempontok okvetlen megkívánnak.

Elnök szerint is elég ennyi; az egyenruha szép volna, de kivihetetlen a mi viszonyaink mellett. Még azt is nehéz kötelezővé tenni az iskolafenntartó hatóságokkal szemben. Itt is a tornafelügyelők munkájától vár egyöntetű szép eredményt.

Dr. Gerenday György végül megköszönte az elnöknek a tornázás, a tornatanárok az ifjuság nevelése iránt tapasztalt jóindulatát és azt a türelmet, melyet e hosszú értekezleten az ő aprólékos jelentéseik iránt tanusított. Az értekezlet csaknem öt órai derekas munka után az elnök éltetésével szétoszlott, míg az éljenzett fogadó szobályaiba ment, hogy a reá vára-kozókat kihallgassa.

Nagy Sándor emlékezete.

Elmondta az «Aradi Tornaegyesület» 1909. évi március hónap 21-én tartott XXX. évi rendes közgyűlésén dr. Steinitzer Pál az «Aradi Tornaegyesület» alelnöke.

Tisztelt Közgyűlés!

Választmányunk megtisztelő bizalma folytán mai harminczéves közgyűlésünkön én emlékezem meg elhunyt titkár-művezetőről. És ha erre fájdalmas szívvel bár, de készséggel vállalkoztam, ezt azért tettem, mert egyesületünk kezdeményezői közül ma én vagyok az egyetlen, ki nemcsak az első évek küzdelmeinek voltam jelentékeny részese, hanem azóta is e mai napig mint egyesületünk legrégebb tagja, majdan ügyésze, mint választmányi tag és évek óta alelnöke, egyesületünkkel szakadatlan összeköttetésben állok.

Egyesületünk keletkezésétől harmincz év telt el és harmincz éves barátság fűzött engem elhunyt titkár-művezetőkhez és egyesületünk harminczéves multja annyira összeforrt felejthetetlen művezetők személyével, hogy ez jogczimet ad nekem arra, hogy a mai gyűlésünkön én emlékezzem meg róla.

1878. év december havában Sz. Nagy Sándor liceumi tornatanár aláírásával az akkori „Alföld” című napilapban „Néhány szó egy Aradon felállítandó tornaegyesület érdekében” cím alatt egy cikk jelent meg, melynek bevezető részében azt írja: „A tornázás elterjedése a művelt Európában a folyó században rohamosan haladt előre s meghódította magának a civilizált nemzeteknél fenmaradásának jogosultságát. Hazánk is, bár kissé későn, megtette kötelességét és egy évtized óta a gimnasztika, mint a modern nevelés egyik nélkülözhetetlen kiegészítő része mind a népiskolákban, mind a középiskolákban, mint kötelező tantárgy taníttatik. Ezzel azonban még nem tettünk eleget, a testi izmosodás és a közegészség érdekében szükséges, hogy tornaegyesületek alakuljanak, melyek a felnőttek oktatását karolják fel és módot és alkalmat nyújtsanak atestgyakorlásra és így az egészség fentartására oly egyéneknél is, kik hivatásuknál fogva az egészséget annyira kockáztató ülésre vannak utalva.” Kimutatja továbbá a cikk, hogy kötelességünknek a nevelés szempontjából csak akkor felelünk meg, ha az egész ember, azaz annak nem (mint eddig történt) csak lelki, hanem testi tulajdonait is és pedig összhangzatosan képezzük ki s részletesen felsorolván mily sokoldalú üdvös hatása van a testgyakorlatnak, mind az egyesek, mind a nemzetek fejlődésére.

Ezen cikkel indította meg a mozgalmat Nagy Sándor az Aradon megalapított tornaegyesületnek. De már az mutatja elhunyt művezetőknek az ügy iránti lelkesedését, hogy ezzel meg nem elégedve ezen cikket felhívás alakjában kinyomatta és terjesztette. A felhívás megjelenése után az akkori kaszinó fiatal-sága lelkesen felkarolta az eszmét és az „Aradi

Tornaegyesület“ megalakulásához az első kontingenst az aradi kaszinó szolgáltatta. De már ezt megelőzőleg még 1878-ban Nagy Sándor vezetése alatt megkezdettük a gyakorlati működést a liceum tornacsarnokában, melyet addig is, míg a miniszter jóváhagyása leérkezett Swáby Pál az akkori liceumi igazgató készséggel rendelkezésre bocsátott.

Tisztelt Közgyűlés!

1879. február hó 3-án megalakult az „Aradi Tornaegyesület“ s ezen időtől fogva 30 éven keresztül Nagy Sándor volt annak titkár-művezetője.

Nagy Sándort sorsa egyesületünkkel annak keletkezésétől fogva összefűzte és e kapocs három évtizeden át tartott működése alatt mindig szorosabbá lett. Egyesületünk az ő melegen érző nemes szívéhez hozzá nőtt, mert ő nemcsak egyesületünknek tisztviselője, hanem mindnyájunknak igaz barátja volt.

Nagy Sándor Szentesen (Csongrád m.) 1853-ban, hol atyja kántor-tanító volt, született. Elemi iskoláit s az algimnáziumot Szentesen végezte, honnan a csongrádi tanító-képzőbe került. Befejezván tanulmányait 1873-ban a bánya-oraviczai fiúiskolába mint tanító került. 1872. augusztus és szeptember havában a vallás- és közoktatási miniszter által Mezőhegyesen akkor rendezett tornatanfolyamon vett részt, melyet jeles redménnyel végzett és képesítést nyert.

Az elméleti tárgyak oktatásához nem volt nagy kedve, már akkor előszeretettel viseltetett a testnevelés iránt és hogy e téren eredményesen működhessen, 1873-ban beiratkozott Budapesten a „Nemzeti Tornaegylet“ kebelében létező állami felügyelet alatt álló tornatanár-képzőbe, ahol kitűnő eredménnyel vizsgázott.

Ez időtől fogva életét a hazai testgyakorlás ügyének szentelte és legfőbb óhaja teljesülését látta abban, hogy 1874-ben mint tornatanár Aradra áthelyeztetett.

Fiatal korában, tele életkedvvel és ábrándokkal állott a nemes ügy szolgálatába és a magyar tornászok előtt minden időben boldog emlékezetű Matolay Elek lelkes gárdájában egyike volt az úttörőknek, akik a mostoha viszonyok dacára soha sem csüggedő lelkesedéssel, fáradságot nem ismerő kitartással küzdöttek, törtek a cél felé. És magasztos volt a cél, melyet Nagy Sándor maga elé tűzött. A testnek erejét egészségét és épségét és ez által a nemzeti erőt fejleszteni. Ez volt célja, midőn Aradon a testi erő és épség fejlesztésére az „Aradi Tornaegyesületet“ megalapította és annak 30 éven át lelkes, ügybuzgó titkár-művezetője volt.

Kimagasló gyakorlati és elméleti képzettséggel, egyforma gondnal és szeretettel oktatta és vezette ifju és vén, kezdő és képzett tornászt, a tornázás ügye iránt oltotta a lelkesedés tüzeit mindegyikükbe, mindig és mindenben hiven teljesítette kötelességét.

Jóságos szívével, szeretetreméltó egyéniségével mindazon tulajdonságokkal felruházva, melyek őt mindnyájunk előtt felejthetetlené teszik. A tornászt megtudta szeretetelni, a meglett korban levő férfiúhoz a meggyőződés, az ifjúságra, hol az ösztönzés, hol a mérséklés hangjával tudott hatni és egyéniségének varázsa épen abban állott, hogy mindnyájan oly férfiut ismertünk meg benne, ki hivatásának komoly felfogása mellett kötelességét az önfeláldozásig hiven teljesítette.

De Nagy Sándor nem csak benn a csarnokban, hanem künn az életben is önfeláldozó a szó, legnemesebb értelmében hazafias működésével mindnyájunk szeretetét és tiszteletét vivta ki magának. Hogy csak egy példát említsek: 1880-ban, tehát az alakulási év után márczius havában városunkat árvízveszély fenyegette és akkor elhunyt titkár-művezetőnk egy rendkívüli közgyűlésre összehívta a tagokat, akik nagy lelkesedéssel mentő csapatná alakulva, magukat Arad sz. kir. város rendelkezésére bocsátották.

Ugyanez év június 6-án Nagy Sándor rendezte az első 30 kilométeres távgyalogló versenyt Aradról Radnára. Még ezen esztendőben is a tornaegyesületnek nélkülöznie kellett az annyira szükséges öltöző és szertári helyiséget mert a jelenlegi öltöző és szertári helyiség akkor még nyílt folyosó volt és az egyesületnek kellett gondoskodnia arról, hogy az beépítessék. Nagy Sándor érdeme volt az, hogy a szükséges költségek előteremtésére 1880. július hó 4-én és 6-kán működvelő előadást rendezett, melyen Sz. Prielle Kornélia és Márkus Emilia önzetlenül közreműködött és mely e célra tisztán 200 frtot jövedelmezett. Ugyancsak ezen költségek fedezése céljából művezetőnk Budapestre utazott és 3000 frt államsegélyt eszközölt ki.

Ugyan ezen évben megnyitotta a művezető a vivóklubot és önzetlenségét legjobban jellemzi az, hogy dacára annak, az egyesület feljogosította őt, hogy a díjakat maga szedhesse, kijelentette, hogy csekély tagsági díjat szab, de kikötötte, hogy csak az lehet tagja a vivóklubnak, aki előbb az „Aradi Tornaegyesületbe“ beiratkozik.

Az 1882-ik év anyagi tekintetben nem lévén a legjobb, Nagy Sándor titkár-művezető 3000 frtban megállapított fizetését önként 200 frtra kérte leszállítani.

Ha végigtekintünk évi jelentéseinken mindenütt nyomát találjuk titkár-művezetőnk ügyiránti önzetlen lelkesedésének.

1885. június 30-án tartatott meg az első magyar országos tornaünnepély, melyen egyesületünk új elnöke Dr. Robitsek Ágoston vezetése alatt 20 taggal vett részt és a melyen csapatunk a legnehezebb tornaszeren, a lovon eszközölt gyakorlataiért dicsőre oklevelet nyert. Ugyanakkor megalakult az országos tornaszövetség, melynek alelnökéül dr. Robitsek Ágoston egyesületünk elnöke és igazgatósági taggá Nagy Sándor lett megválasztva.

Az 1888. fontos szerepet játszik művezetők és egyesületünk történetében. A szövetség méltányolva Nagy Sándor és az „Aradi Tornaegyesület” érdemeit megbizta az „Aradi Tornaegyesületet”, hogy a II-ik országos tornaünnepélyt itt rendezze. A helybeli és fővárosi lapok rajongó dicsérrel emlékeztek meg Nagy Sándor művezető érdemeiről, ki az országból összejött tornászok szabadgyakorlatait összeállította, vezényelte és az ünnepélyrendezés fáradságát majdnem egymaga elvégezte.

De nem szándékom és azt az idő sem engedi, hogy minden egyes év történetét leírjam. Évi jelentéseink minden egyes lapja visszatükrözteti ama fáradhatatlan lelkes munkát, melyet Nagy Sándor egyesületünk érdekében kifejtett.

(Folyt. köv.)

Iskolák. Főiskolák.

A leányok tornaruhája. Az Aréna-uti polgári leányiskolánál gróf Festetics Géza tanácsos hozzájárulásával életre való reform előmunkálatai folynak a lányok tornatanítása körül. Az iskola tornatanárnője, báró Proff Kocsárdné, előterjesztésére most történnek az első lépések arra nézve, hogy az iskolás leányok a jövőben szoknya nélkül, csakis tornanadrágban végezzék a tornagyakorlatokat. A tornatanítónak ugyanis csak így áll módjában észrevenni a láb- és deréktartás körül elkövetett hibákat s az egyes növendékek testének esetleges lokális gyengeségét ami a fejlődésben lévő leánykák egészségére és helyes testi alakulására nézve rendkívül fontos körülmény. A szoknyában való tornászásnak hátránya továbbá, hogy fölösleges erőpazarlással jár és akadályozza a mozdulatok szabatos kivitelét. Az eddigi kísérletek máris beigazolták, hogy a tornászó leánykák sokkal hamarabb kifáradnak szoknyában, mint nadrágban. Svéd- és Németországban, a racionális torna hazájában, már kizárólag nadrágban tornásznak nemcsak az iskolás leánykák hanem a felnőtt hölgyek is és valószínű, hogy néhány év múlva a magyarországi leányiskolák tornatermeiből is száműzni fogják a szoknyát.

Torna. Athletika. Vivás.

A Magyar Testgyakorlók Köre disztornája. Nemzeti tornacsarnokban rendezte a NTK 21-ik disztornáját a már megszokott sikerrel. A közönség ezuttal is megtöltötte a nézőhelyeket és csupán a testnevelésügy vezéremberei közül hiányoztak sokan, ami viszont annak tulajdonítható, hogy előző nap a BTK disztornája volt és két egymásutáni szabad estével bizony nem minden ember rendelkezik.

A disztorna a bosnyák zenekar indulójának hangjai mellett, negyven tornásznak és tizenkét ifjú vivónak

a felvonulásával kezdődött. A zeneütemre végzett szabad gyakorlatok jó hatást tettek, ámbar azokat idén már láttuk a budaiak disztornáján.

Majd hat csapatba szétoszlottak a tornászok és szertornázást mutattak be, mi után egyéni verseny következett a magas nyujtón. Itt bizonyult be, hogy az MTK kitűnő tornász-gárdával rendelkezik. Különösen Nyisztor, Gellért és a fiatal Szalay gyakorlatai keltettek nagy tetszést.

Ezután a vivók — Bach Benő mester vezetésével — mutatták be készültségüket a törrel és karddal iskola-vivásban. A felhangzó taps bizonyította a mester munkájának értékességét.

Az ezután következő mintacsapat tornázás korláton ismét csak a MTK tornász-gárdájának kiválóságáról szolgáltatott bizonyítékot.

A most sorra kerülő assaut-vivás volt az est legsikerültebb száma és amellett, hogy a MTK vezetősége igen helyesen cselekedett, amikor disztornájának programjába vivó-számokat is fölvetett.

Az első pár Rákosy mester és dr. Fuchs világbajnok volt Rákosy páratlan nyugodtságával dr. Fuchs pedig villámgyors akcióival keltett impozáns hatást. Kivülük még Bach és Gellért mesterek munkája volt hatásos. Majd Vágó Manó művezető vezetésével farud gyakorlatokat mutattak be a válogatott tornászok. A zeneütemre végzett mutatvány szintén egyike volt az est legsikerültebb számainak, de a legnagyobb hatást az egész disztornán az egyesület népszerű elnökének, Brüll Alftédnek beszéde idézte elő. Ugyanis a kevésbé sikerült együttes ló tornázás Brüll Alfréd, mielőtt a díjakat kiszította volna, fölhasználta az alkalmat, hogy gyönyörű beszédben rámutasson amaz áldatlan harcra, amelynek tüze, hamu alatt ugyan, de még mindig pusztít a magyar sport berkeiben, a MASz—MOTESz viszály következtében. Egyik hasonlatában a katonai ezredek vette például, amelyeknek szintén törekvésük, hogy a többi ezredet felülmulják. De vajjon erős, egészséges lenne-e a hadsereg, ha az ezredek eme céljukat nem a saját maguk fejlesztésével, hanem a társ-ezredek bepiszkitásával, azok elleni, épen nem válogatott eszközökkel való harcra igyekeznének elérni, mint ahogy ez a magyar sportegyletek között divatos.

Szavai mély hatást keltettek és percekekig tartó tapsra ragadták a közönséget. Majd a díjakat osztotta ki az elnök a győzteseknek, akiknek neveit alább adjuk. Befejezésül pedig hatalmas babér-koszorút nyújtott át Vágó Manónak, mint az egyesület kiváló művezetőjének, érdemei elismerésül.

A verseny eredménye:

Egyéni verseny magas nyujtón. Vértes Tivadar vándordíjért: 1. Nyisztor 43 pont. 2. Gellért 43. pont. 3. Rosinger 42 pont. 4. Szalay 41 pont.

Ez eredményből is látható, hogy a négy első mennyire egyenlő képességű tornászó.

Magyarország 1909. évi Súlyemelő bajnoksága.
Bajnok: Pető Pál (MTK). A Törekvés Sport Egyesület rendezésében végre eldőlt a súlyemelés bajnoksága. Amióta a súlyemelés bajnokságát rendezték, a bajnok mindig Weisz Rihárd volt. Az új bajnok, Pető Pál (MTK) fejlődésképes athleta, aki remélhetőleg méltó utódja lesz a világbajnoknak.

Pető (MTK) két karral 111 kg.-ot, jobb karral 71, bal karral 68 kg. ot lökött ki. Összesen 250 kg. Második lett Wellisch Aladár (TTC), két karral 98.5 kg., jobb karral 68 kg., bal karral 61 kg. ot lökött ki. Harmadik Dörfinger J. (UTE), két karral 96 kg., jobb karral 61, bal karral 71 kg.-ot lökött ki. A bajnok Weisz Richárd tiszteletdíját kapta.

Junior verseny 30 kg. sullyal: 1. Téger (Törekvés) 51 emelés. 2. Farkas (BEAC) 49 emelés. 3. Kohn Zsigmond (Törekvés) 48 emelés.

A Budapesti Tornaklub disztornája. Az utóbbi években hozzá voltunk szokva, hogy a BTC disztornái a legmutatósabbak és legjobban sikerültek legyenek. Ehhez képest várakozásteljesen léptünk be a BTC új, modern tornacsarnokába, amelyhez hasonlítható nagyszerű tornaterem nincs több hazánkban. Már az első hatás nagyszerű volt. A higiénikus tornaterem gyönyörűen feldiszipve, köröskörül a nézők zsufolt soraival, amelyeknek nagy százalékát alkották a hölgyek. A főhelyeken a magyar testnevelésügy vezérférfinak színe java, élén a kormányt képviselő Molnár Viktor államtitkárral. Ott voltak: gróf Teleky Sándor, a BTC elnöke, dr. Gerenday György, Kollár Lajos, Bolla Mihály, Demény Károly, Bély Mihály, Wettstein Gyála, Sümegi Vilmos orsz. képviselők, Rombauer Emil igazgató stb. A társaságok ugyszólván kivétel nélkül képviseltették magukat.

A nagyszerű keret, amely a disztornát várta, általános lelkes hangulatot keltett, amely lelkes hangulat a maximumig fokozódott a disztorna folyama alatt. De hisz az természetes is. Ugyanis nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy a BTC e disztornájánál sikerültebbet, nagyszerűbbet még nem láttunk hazánkban. Minden várakozást felülmult. Lehet, hogy ezt a nagy hatást ujszerűségével érte el, mert kezdve a szabadgyakorlatoktól a legapróbb elvonulásokig, minden eltérő volt a már nagyon is unalmassá vált disztornái sablonoktól.

Nem tudjuk kellőképp dicsérni a modern magyar torna legnagyobb hősét, Kmetykó Jánost, aki e nagyszerű est tulajdonképeni megteremtője. Évről évre konstatáljuk, hogy Kmetykó működésével tökéletesett nyujt és mégis mindig fejlődéséről kell beszámolnunk. A BTC disztornája valóságos remekműve volt Kmetykónak és hogy a nagy siker oroszánrésze tényleg az övé volt, ezt megértette a nagy közönség is, amikor egész este ünnepelte őt.

A disztorna a BTC válogatott tornász gárdájának speciális felvonulásával kezdődött. Felállás után

gróf Teleky Sándor magvas csarnok-felavató beszédet tartott, mely után a katonazenekar a himnuszt játszotta, mit a tornászok és közönség együtt énekeltek. Ezután következtek a nagyhatású szabad fabot gyakorlatok, amelyek a svéd és német rendszer pompás összekapcsolása szerint voltak tervezve és amelyeket szabatosan és hibátlanul végzett a tornász-gárda. Még el sem hangzott a zugó taps, midőn katonás fölvonulásokban csapatokba sorakoztak a tornászok, hogy különböző szereken tanúságot tegyenek képességükről. A legtöbb disztornának ez a legunalmasabb száma, itt azonban nem győzte élvezni a közönség a pompás látványt. Már az eddig látottakból következtethette a közönség, hogy nagyszerű disztornában lesz része és ebben nem is csalódott.

Ha az eddig elért hatást még fokozni lehetett, úgy azt fokozta a Kmetykó által vezetett együttes padgyakorlat-szám. mit ugyancsak az egész tornász-gárda mutatott be. Majd gyors egymásutánban perdültek le a különböző versenyek, amelyeknek eredményét alább adjuk.

Végtelenül kedves szám következett a versenyek után. A III. ker. főgimnázium ifju tanulói, Kmetykó növendekai, fapuskával a kezökben, zeneszóra végeztek mesteri módon összeállított szabadgyakorlatokat kitünő precizitással. A szünni nem akaró tapsorkán volt bizonyossága a végzett munka nagyszerűségének.

Az ifjak után újra a felnőttek jöttek. Kilencz válogatott tornász három lovon mutatott be együttesen igen nehéz gyakorlatokat Kmetykó vezetésével. A hatás igazán impozáns volt. Ugyanez áll a nyujtón végzett tornász-akadémiára is, amely szintén a sablontól eltérő volt.

A befejezése a sikerült estnek egy nagyszerű gúla volt, mely után gróf Teleky Sándor általános tetszést keltő szép beszéd kíséretében kiosztotta a díjakat a versenyek győzteseinek, akik a következők voltak:

I. Ifjusági verseny (korlát).

1. Pászthy Elemér.
2. Bayer Henrik.

II. Haladók verseny (korlát),

1. Fleck S.
2. Nemeskey F.
3. Bauer L.

III. Képzettek verseny (nyujtó, ló).

1. Holtversenyben Szücs Vilmos és Krizmonieh János.

IV. Magasugrás.

1. Máhr Ágost.
2. Bayer H.

A BTC munkája annál nehezebb volt, mert régi híres gárdája ugyancsak erősen megcsappant. A legtöbb tornász új nevelés.

A siker a főntebb említett Kmetykó Jánoson kívül a nagyszerű rendezésnek tulajdonítható, amelyben Iszer Károly, Plachy Jenő, Neuszidler Kornél, Hensellman Béla és Liedemann Ferencz jártak elől.

Jég sport.

A Budapesti (Budai) Tornaegylet. II. ker. Szénateri természetes jégpályáján 1910. évi január hó 23-án (vasárnap) rendezi Magyarország műkorcsolyázó bajnoksági versenyét, továbbá országos gyors versenyeket, valamint gyors- és műkorcsolyázó házi versenyét. Az egyesületi jégpálya 9200 négyszög méter területű és két 180 foku, 25 méter görbülettel készített 300 méter hosszú és mintegy 10 méter széles kerületű alakú egyszerű futópályával bir. A bajnoki és országos versenyekre a Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség versenyszabályai kötelezők. A) A Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség megbízásából a magyar műkorcsolyázó bajnoki verseny Benke Gyula nevére alapított örökös vándordíjért folyik. B) Országos és házi versenyek: 1. Házi ifjúsági műverseny. Elsőnek kis ezüst, másodiknak nagy bronz, harmadiknak kis bronz

érem. 2. Házi ifjúsági gyorsverseny 300 méterre. Díjak mint az 1-nél. 3. Országos gyorsverseny 500 méterre. Elsőnek tiszteletdíj és nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak nagy bronz, negyediknek kis bronz érem. 4. Házi gyorsverseny 1000 méterre. Díjak a 3-nál megjelölt érmek. 5. Országos gyorsverseny 1500 méterre. Díjak mint a 3-nál.

Uszás. Evezés.

A Pannonia Evezős Klub ünnepi lakomája, a szokottnál is nagyobb arányokban folyt le, amennyiben a klubtagok és a klub barátai közül száznál többen vettek részt. A tisztviselő kaszinó nagy dísztermét, ahol a vacsora volt, ez alkalomra a klub lobogóból iszével ékesítették fel, míg a hosszú asztalokat a klub ez évi díjainak egy része ékesítette. Ezek között kiemelkedett a Hamburg város tanácsának díja, amelyhez fogható még Magyarországon nem volt. Dr. Záborszky István az ünnepi szónok, beszédében a klub versenyének érdemeit méltatta, akiknek önfeláldozó munkája nemcsak hazánkban emelte első helyre a Pannoniát, hanem angol és német világhírű ellenfelekkel is diadalra juttatta a pannoniát és vele együtt a magyar lobogót; abban a körülményben pedig, hogy a klub élén Ábray Zoltán, a klub legelső győzelmeinek osztályosa és dr. Kirchknopf Ferencz, a klub senior csapatának diadalmas vezérevezőse állanak mint igazgatók, kellő garanciát lát arra nézve, hogy a Pannónia a megkezdett dicsőséges uton tovább fog haladni.

VADÁSZFEGYVEREK

Csakis elsőrendű gyártmányok!

Flobertek, pisztolyok, revolverek, sport,
utazási cikkek és távcsöveket

csekély havi törlesztésre

szállít

NOWOTNY J.

prágai fegyvergyáros budapesti telepe
Budapest, VI., Nagymező-utca 21.

Kérjen főárjegyzéket!

! TELEFON !
112-69 !

! TELEFON !
112-69 !

Délelőtt				Délután					
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	hová
1110	5:50		sz.v.	Balatonfüred, Tapolca	914	12:10		sz.v.	Kiskőrös
28	6:10			Nagykanizsa, Triest	610	12:20			Arad, Maramarossziget
10	6:35			Wien, Graz, Sopron	8	12:30			Szombathely, Wien
1502	6:50		gy.v.	Kassa, Csorba	310	12:30			Hatvan
1002	7:00			Fiume, Torino, Róma	324	12:35			Gödöllő
302	7:05			Pécs, Vinkoveze	1304	1:10		gy.v.	Fehring, Graz
906	7:10			Ruttká, Poprad-Felka	1504	1:50			Kassa, Poprad-Felka
				Ujvidék, Belgrad, Sofia	912	1:55		sz.v.	Szabolka, B.-Bród
1302	7:25			Fehring, Graz, Triest	602	2:00		gy.v.	Arad, Bukarest
402	7:35			Lemberg, Maramaros-Sziget	4	2:05			Wien, Paris
322	7:40		sz.v.	Gödöllő	404	2:15			Kassa, Lemberg
908	7:45			Belgrad, Bród, Solva	24	2:25		sz.v.	Bicske
606	8:00			Arad, Brassó	312	2:30			Hatvan, Satoraljaujhely
1508	8:10			Kassa, Csorba	510	2:40			Szolnok
506	8:20			Kolozsvár, Brassó	1902	2:55		gy.v.	Fehring, Bosznabrod, Gyékényes
408	8:40			Munkács, Maramarossziget	1022	3:05		v.v.	Paks
1008	8:45			Zágráb, Fiume, Pécs, Bród	904	3:20		gy.v.	Bosznabrod, Belgrad, Konstantinápoly
1708	9:00			Maramarossziget, Stanislaw	304	3:30			Ruttká, Berlin
306	9:15			Ruttká, Berlin	1104	3:50			Balatonfüred, Tapolca
2	9:20		gy.v.	Wien, Graz, Sopron	1004	4:10			Zágráb, Fiume, Róma, Nizza, Nápoly
22	11:55		sz.v.	Bicske	326	4:25		sz.v.	Gödöllő

1) Csak vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik.

Délelőtt				Délután					
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	honnan
5130	4:10		sz.v.	Tapiószecső	323	12:10		sz.v.	Gödöllő
645	5:00		tszsz.	Arad, Nagyvarad, Debreczen	1005	12:15		gy.v.	Nápoly, Nizza, Róm (Fiume)
330	5:10		v.v.	Berlin, Ruttká	609	12:30		sz.v.	Tövis, Arad, Maramarossziget
309	5:30		sz.v.	Hatvan	301	12:45		gy.v.	Berlin, Ruttká
1707	5:45			M.-Sziget, Stanislaw	7	12:50		sz.v.	Wien, Sopron, Szombathely
909	5:15			Belgrad, Bosznabrod	401	1:00		gy.v.	Lemberg, Munkács
19	5:55			Torbógy	903	1:05			Konstantinápoly, Bród
607	6:05			Brassó, Arad	601	1:15			Bukarest, Arad
17	6:10			Komárom, Gyékényes	1	1:30			London, Paris, Wien
11	6:25			Wien	1901	1:40			Gyékényes, Eszék, Pécs, Bród
405	6:30			Lemberg, Kassa	1501	1:55			Bartfa, Kassa
319	6:50			Maramarossziget, Gödöllő	1801	2:10			Graz, Fehring
1911	6:50			Paks, Bród, Eszék	315	2:10		sz.v.	Szerencs, Hatvan
1505	7:00			Csorba, Kassa	23	2:15			Bicske
1307	7:10			Graz, Fehring	325	2:25			Gödöllő
507	7:20			Brassó, Kolozsvár	15	2:35			Győr, Veszprém
911	7:25			Szabadka	505	2:40			Brassó, Kolozsvár, Debreczen
321	7:30			Gödöllő	421	2:55		v.v.	Szerencs, Hatvan
311	7:40			Hatvan	705	3:05		gy.v.	Wien, Graz
1003	7:50		gy.v.	Róm, Fiume, Triest	305	3:10		sz.v.	Berlin, Ruttká
1509	8:15		sz.v.	Csorba, Kassa	605	3:25			Brassó, Arad
509	8:30			Szolnok	907	3:35			Belgrad, Bród
313	8:45			Hatvan	407	3:45			Munkács, M.-Sziget
1007	9:05			Fiume, Bród, Pécs	1009	3:15			Fiume, Bród, Pécs
13	9:20			Győr	1705	3:20			Stanislaw, M.-Sziget
913	9:40			Szabadka	25	3:25			Bicske
307	9:50			Berlin, Ruttká	1507	3:45			Csorba, Kassa
1101	9:55		gy.v.	Tapolca, Balatonfüred	9	3:50			Wien, Graz
5	10:15			Sopron, Győr	331	3:55			Pécel
21	10:45		sz.v.	Triest, Nagykanizsa	303	4:10		gy.v.	Berlin, Ruttká

1) Csak minden kedden és pénteken, valamint vasár- és ünnepnapot megelőző köznapon közlekedik.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

332 7:00 sz.v. Gödöllő

317 5:55 sz.v. Gödöllő

Délelőtt				Délután					
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	hová
102	1:00		k.ost.	Wien, Paris, Ostende	714	12:05		sz.v.	Szeged, Szolnok
148	5:35		sz.v.	(London)	4105	12:10			Esztergom
122	5:45			Rákospalota-Ujpest	160	12:15			Rákospalota-Ujpest
718	5:50			Parkány-Nána	128	12:25			Nagy-Maros
152	6:00			Szeged, Szolnok	114	12:15			Wien
4102	6:10			Göd	162	1:10			Dunakeszi-Alag
6502	6:35			Esztergom	4114	1:50			Piliscsaba
150	6:45			Lajosmizse, Kecskemét	504	2:00		gy.v.	Szolnok, Kolozsvár, Brassó, Sz.-Nemeti
512	6:55		gy.v.	Rákospalota-Ujpest	126	2:10		sz.v.	Parkány-Nána
1404	7:05			(Nagyvarad, Arad, Kőrösmező)	164	2:15			Rákospalota-Ujpest
104	7:55			Zsolna, Berlin	4108	2:20			Esztergom
154	8:00		sz.v.	Nagyszombat, Wien	106	2:30		gy.v.	Wien, Paris
712	8:30			Dunakeszi-Alag	120	2:35		sz.v.	Galánta
4104	9:05			Temesvár, Karánsebes, Bázias	704	2:40		gy.v.	Bukarest, Bázias
116	9:20			Esztergom	722	2:45		sz.v.	Czegléd
156	9:35			Wien, Berlin	6504	2:50			Lajosmizse, Kecskemét
708	9:40		gy.v.	Rákospalota-Ujpest	166	4:10			Rákospalota-Ujpest
6506	11:15		sz.v.	Orsova, Bázias	130	4:20			Nagy-Maros
158	11:25			Lajosmizse, Kecskemét	716	4:30			Szeged
				Rákospalota-Ujpest	108	5:15		gy.v.	Wien

1) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 14-ig közlekedik.
 2) Október és április hónapokban Váczig, november 1-től már zius 31-ig Dunakeszi-Alagig közlek.
 3) Csak október és április hónapokban közlekedik.
 4) Minden kedden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik.
 5) Minden szerdán és szombaton közlekedik.

Délelőtt				Délután					
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	honnan
701	12:50		k.ost.	Konstantinápoly, Bukarest	157	12:05		sz.v.	Rákospalota-Ujpest
145	5:25		sz.v.	Dunakeszi-Alag	159	12:55			Nagy-Maros
723	5:30			Czegléd	133	1:20			Nagy-Maros
725	5:45			Czegléd	703	1:25		gy.v.	Bukarest, Bázias
4101	5:50			Esztergom	103	1:40			Paris, Wien, N.-szomb. Kolozsvár, Tövis, (Sz.-Nemeti, Szolnok)
139	6:00			Szolnok, Kolozsvár	503	1:50			Kolozsvár, Tövis, (Sz.-Nemeti, Szolnok)
6505	6:10			Lajosmizse	4107	2:05		sz.v.	Esztergom
147	6:15			Rákospalota-Ujpest	161	2:25			Dunakeszi-Alag
721	6:20			Szolnok, Czegléd	163	3:00			Rákospalota-Ujpest
1407	6:35			Berlin, Zsolna	6507	3:20			Kecskemét, Lajosmizse
217	7:05		tszsz.	Parkány-Nána	713	4:05			Szeged, Szolnok
709	7:15		sz.v.	Bukarest, Bázias	127	4:10			Nagy-Maros
727	7:25			Czegléd	4109	5:00			Esztergom
501	7:30		gy.v.	Bukarest, Kolozsvár, Maramarossziget	215	5:30		tszsz.	Ersékújváros
149	7:35		sz.v.	Rákospalota-Ujpest	165	5:35		sz.v.	Rákospalota-Ujpest
117	7:40			Paris, Wien	115	5:55			Wien, Berlin
4103	7:45			Esztergom	707	6:35		gy.v.	Orsova, Bázias
6501	7:50			Kecskemét, Lajosmizse	167	7:00		sz.v.	Rákospalota-Ujpest
151	7:55			Göd	105	7:10		gy.v.	Wien
131	8:10			Parkány-Nána	711	7:40		sz.v.	Temesvár, Bázias
719	8:25			Kiskunfélegyháza	4113	8:10			Piliscsaba
153	9:10			Dunakeszi-Alag	137	8:20			Nagy-Maros
705	9:20		gy.v.	Szeged	169	8:35			Dunakeszi-Alag
1403	9:30			Berlin, Zsolna, Pozsony	125	8:50			Parkány-Nána
4105	9:55		sz.v.	Esztergom	107	9:05		gy.v.	Wien
155	10:20			Rákospalota-Ujpest	4111	9:25		sz.v.	Esztergom
715	10:40			Szeged	6503	9:35			Kecskemét, Lajosmizse
119	11:00			Galánta	1405	9:45		gy.v.	Berlin, Zsolna

1) Érke minden hétfőn és csütörtökön.
 2) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 14-ig közlekedik.
 3) Csak október és április hónapokban közlekedik.
 4) Erkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.

4:00	6:00	sz.v.	Esztergom	4006	12:03	sz.v.	Esztergom
4:04	6:51		Esztergom	4014	12:57		Piliscsaba
				4:08	2:11		Esztergom
				4:10	6:30		Esztergom
				4:12	8:52		Esztergom

4001	5:53	sz.v.	Esztergom	4007	2:10	sz.v.	Esztergom
4003	7:48		Esztergom	4009	5:20		Esztergom
4005	10:01		Esztergom	4013	8:21		Piliscsaba
				4011	9:31		Esztergom

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1110	5:50		szv. /Balatonfüred, /Tapolca	914	12:10		sz. v. /Kiskőrös
28	6:10		Triest /Nagykanizsa	8	12:30		Arad, Maramrossziget
10	6:35		Wien, Graz, Sopron	310	12:30		Szolnok
1502	6:50		gy. v. /Kassa, Csorba	324	1:25		Gödöllő
1002	7:00		/Fiume, Torino, Róma	1304	1:40		gy. v. /Fehring, Graz
302	7:05		/Pécs, Vinkoveze	1504	1:50		/Kassa, Poprád-Felka
906	7:10		/Ujvidék, Belgrád	912	1:55		sz. v. /Szabadka, B.-Bród
1302	7:25		/Fehring, Graz	602	2:00		gy. v. /Arad, Bukarest
402	7:35		/Lemberg	4	2:05		Wien, Paris
322	7:40		sz. v. /Máramaros-Sziget	404	2:15		/Kassa, Lemberg
908	7:45		Gödöllő /Belgrád, Bród	24	2:25		sz. v. /Bicske
606	8:00		/Sofia	312	2:30		/Hatvan, Satoraljaiújhely
1508	8:10		/Arad, Brassó	510	2:40		Szolnok
506	8:20		/Kassa, Csorba	1902	2:55		gy. v. /Eszék, Bosznabrod
408	8:40		/Kolozsvar, Brassó	1022	3:05		v. v. /Gyékényes
1008	8:45		/Munkacs	904	3:20		gy. v. /Bosznabrod, Belgrád
1708	9:00		/Máramaros-Sziget	304	3:30		/Konstantinápoly
306	9:15		/Stanislaw	1104	3:50		/Balatonfüred, Tapolca
2	9:20		gy. v. /Wien, Graz	1004	4:10		/Zágráb, Fiume, Róma
22	11:55		v. v. /Sopron	326	4:25		sz. v. /Gödöllő
				18	4:30		gy. v. /Komárom
				328	5:20		sz. v. /Győr, Sopron
				508	5:40		sz. v. /Gödöllő
				30	5:55		/Kolozsvar, Brassó
				339	6:25		/Ruttká, Berlin
				916	6:30		/Pécel
				314	6:40		/Szabadka
				1679	6:55		/Hatvan
				1706	7:05		/Bicske
				16	7:10		/M.-Sziget, Stanislaw
				316	7:35		/Győr, Triest
				1912	7:45		/Hatvan
				1510	8:10		/Pécs, Bród
				514	8:25		/Kassa, Csorba
				334	8:50		/Szolnok
				1006	9:00		gy. v. /Gödöllő
				1306	9:25		sz. v. /Fiume, Nizza, Triest
				608	9:30		/Fehring, Graz
				1506	10:00		/Arad, Brassó
				910	10:10		/Kassa, Csorba
				406	10:15		/Belgrád, Eszék, Saraj
				12	10:30		/Lemberg, Kassa, M.-Sziget
				1010	10:45		/Wien, Paris
				338	11:10		v. v. /Ruttká
				422	11:35		/Hatvan, Szerencs

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

332 7:00 sz. v. Gödöllő

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
5131	4:10		sz. v. /Tapiószecső	323	12:10		sz. v. /Gödöllő
645	5:00		tszsz. /Arad, Nagyvárad	1005	12:15		gy. v. /Nápoly, Nizza, Róm
339	5:10		v. v. /Debreczen	609	12:30		sz. v. /Fiume
309	5:30		sz. v. /Berlin, Ruttká	301	12:45		gy. v. /Tóvis, Arad, Maram
1707	5:45		/Hatvan	7	12:50		sz. v. /rossziget
909	5:45		/M.-Sziget, Stanislaw	401	1:00		gy. v. /Berlin, Ruttká
19	5:55		/Belgrád, Bosznabrod	903	1:05		/Wien, Sopron
607	6:05		/Torbágy	601	1:15		/Szombathely
17	6:10		/Brassó, Arad	1	1:30		/Lemberg, Munkács
11	6:25		/Komárom, Gyékényes	1901	1:40		/Konstantinápoly, Bród
405	6:30		/Wien	1501	1:55		/Bukarest, Arad
319	6:50		/Lemberg, Kassa	1301	2:10		/London, Paris, Wien
1911	6:55		/Máramrossziget	315	2:10		sz. v. /Gyékényes, Eszék
1505	7:00		/Gödöllő	23	2:15		/Pécs, Bród
1307	7:10		/Paks, Bród, Eszék	325	2:25		/Bartfa, Kassa
507	7:20		/Csorba, Kassa	15	2:35		/Graz, Fehring
911	7:25		/Graz, Fehring	505	2:40		sz. v. /Szerencs, Hatvan
321	7:30		/Brassó, Kolozsvar	421	2:55		gy. v. /Bicske
311	7:40		/Szabadka	305	3:05		sz. v. /Gödöllő
1003	7:50		gy. v. /Gödöllő	605	3:25		sz. v. /Győr, Veszprém
1509	8:15		sz. v. /Róma, Fiume, Triest	907	3:35		sz. v. /Brassó, Kolozsvar
509	8:30		/Csorba, Kassa	407	3:40		sz. v. /Debreczen
313	8:45		/Szolnok	1009	3:45		sz. v. /Szerencs, Hatvan
1007	9:05		/Hatvan	1705	3:50		sz. v. /Berlin, Ruttká
13	9:20		/Fiume, Bród, Pécs	25	3:55		sz. v. /Bicske
913	9:40		/Szekesfehervár	1507	4:15		sz. v. /Csorba, Kassa
307	9:50		/Győr	331	4:30		/Wien, Graz
307	9:50		/Szabadka	303	4:45		gy. v. /Pécel
1101	9:55		gy. v. /Berlin, Ruttká	1001	9:35		sz. v. /Róma, Fiume, Vin-
5	10:15		sz. v. /Tapolca, Balatonfüred	915	9:45		sz. v. /koveze, Pécs, Triest
21	10:45		sz. v. /Sopron, Győr	403	9:55		gy. v. /Kiskőrös
				905	10:00		sz. v. /Lemberg, Munkács
				1303	10:10		sz. v. /Máramaros-Sziget
				1503	10:20		sz. v. /Sofia, Belgrád
				547	10:35		tszsz. /Graz, Fehring, Triest
				327	10:45		sz. v. /Csorba, Kassa
				1109	11:10		sz. v. /Nyikáta
							/Gödöllő
							/Tapolca, Balatonfüred

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

317 5:55 sz. v. Gödöllő

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
102	1:00		k. ost. /Wien, Paris, Ostende	4106	12:10		sz. v. /Szeged, Szolnok
148	5:35		sz. v. /London	160	12:15		/Esztergom
122	5:45		/Rákospalota-Ujpest	128	12:25		/Rákospalota-Ujpest
718	5:50		/Párkány-Nána	114	12:45		/Wien
152	6:00		/Szeged, Szolnok	162	1:10		/Dunakeszi-Alag
4102	6:10		/Göd	4114	1:50		/Piliscsaba
6502	6:35		/Esztergom	504	2:00		gy. v. /Filiscsaba
150	6:45		/Lajosmizse, Kecskemét	126	2:10		sz. v. /Brassó, Sz.-Nemeti
512	6:55		gy. v. /Rákospalota-Ujpest	164	2:15		/Párkány-Nána
1404	7:05		/Nagyvárad, Arad	4108	2:20		/Rákospalota-Ujpest
104	7:55		/Brassó, Nagyszomb. /Körösmészó	106	2:30		gy. v. /Esztergom
154	8:00		sz. v. /Zsolna, Berlin	120	2:35		sz. v. /Wien, Paris
712	8:30		/Nagyszombat, Wien	704	2:40		gy. v. /Galánta
4104	9:05		/Dunakeszi-Alag	722	2:45		sz. v. /Bukarest, Bázias
116	9:20		/Temesvár, Karánse-	6504	2:50		/Czegléd
156	9:35		/bes, Bázias	166	4:10		/Lajosmizse, Kecskemét
708	9:40		gy. v. /Esztergom	130	4:20		/Rákospalota-Ujpest
6308	11:15		sz. v. /Wien, Berlin	716	4:30		/Nagy-Maros
158	11:25		/Rákospalota-Ujpest	108	5:15		gy. v. /Wien
				168	5:55		sz. v. /Rákospalota-Ujpest
				124	6:25		/Nagy-Maros
				724	6:40		/Párkány-Nána
				4110	6:40		/Czegléd
				1406	6:50		gy. v. /Esztergom
				726	6:55		sz. v. /Berlin, Pozsony, Wien
				170	7:15		/Czegléd, Szolnok
				728	7:35		/Dunakeszi-Alag
				516	7:40		/Czegléd
				710	8:05		/Lajosmizse
				132	8:15		/Bukarest, Bázias
				4112	8:30		/Vác
				172	8:45		/Esztergom
				512	9:10		gy. v. /Dunakeszi-Alag
				1408	9:20		sz. v. /Nagyvárad, Kolozsvar
				118	10:00		/Bukarest, Stanislaw
				706	10:15		gy. v. /Zsolna, Berlin
				720	10:25		sz. v. /Szeged, Bázias, Bukarest
				140	11:10		/Kiskunfélegyháza
				902	11:20		k. ost. /Nagy-Maros
				702	1:30		/Belgrád, Konstantin.
							/Bukarest, Konstantin.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.

4:00	6:00	sz. v.	Esztergom	4006	12:03	sz. v.	Esztergom
4:04	5:54	sz. v.	Esztergom	4014	12:57	sz. v.	Piliscsaba
				4008	2:11	sz. v.	Esztergom
				4010	6:30	sz. v.	Esztergom
				4012	8:02	sz. v.	Esztergom

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
701	12:50		k. ost. /Konstantinápoly	157	12:05		sz. v. /Rákospalota-Ujpest
145	5:25		sz. v. /Bukarest	159	12:55		/Nagy-Maros
723	5:30		/Dunakeszi-Alag	133	1:20		/Bukarest, Bázias
725	5:45		/Czegléd	703	1:25		gy. v. /Berlin, Wien, N.-szomb.
4101	5:50		/Esztergom	103	1:40		/Kolozsvar, Tóvis
139	6:00		/Nagy-Maros	503	1:50		sz. v. /Sz.-Nemeti, Szolnok
6505	6:10		/Lajosmizse	4107	2:05		sz. v. /Esztergom
147	6:15		/Rákospalota-Ujpest	161	2:25		/Dunakeszi-Alag
721	6:20		/Szolnok, Czegléd	163	3:00		/Rákospalota-Ujpest
1407	6:35		/Berlin, Zsolna	6507	3:20		/Kecskemét, Lajosmizse
217	7:05		tszsz. /Párkány-Nána	713	4:05		/Szeged, Szolnok
709	7:15		sz. v. /Bukarest, Bázias	127	4:10		/Nagy-Maros
727	7:25		/Czegléd	4109	5:00		/Esztergom
501	7:30		gy. v. /Bukarest, Kolozsvar	215	5:30		tszsz. /Esztergom
149	7:35		sz. v. /Máramaros-Sziget	165	5:38		sz. v. /Rákospalota-Ujpest
117	7:40		/Rákospalota-Ujpest	115	5:55		/Wien, Berlin
4103	7:45		/Paris, Wien	707	6:35		gy. v. /Orsova, Bázias
6501	7:50		/Esztergom	167	7:00</		